

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Gabriela Šišková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Přehled správního práva
Gabriela Šišková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela ŠIŠKOVÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Přehled správního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Základy správního práva
2. Organizace veřejné správy
3. Činnosti veřejné správy
4. Správní akty
5. Správní řízení
6. Správní trestání
7. Kontrola veřejné správy
8. Odpovědnost za škodu ve veřejné správě
9. Právní záruky ve veřejné správě

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HENDRYCH, Dušan a kol. Správní právo, Obecná část, 7.vydání, Praha:BECK, 2009, ISBN: 978-80-7400-049-2, 880 s.

HENDRYCH, Dušan a kol. Právníký slovník, 2.vydání, BECK, 2003, ISBN: 80-7179-740-5, 1344 s.

KINDL, Milan a spol. Základy správního práva, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, ISBN: 80-7380-011-X, 327 s.

KINDL, Milan Úvod do obecné části správního práva, 1. vydání, Západočeská univerzita: Fakulta právnická, 1997, ISBN: 80-7082-378-X, 89 s.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Bc. Karel Rohr**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **21. června 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 22. 04. 2010

Gabriela Šišková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, JUDr. Bc. Karlu Rohrovi, za odborné rady, připomínky, pomoc při zpracování a poskytnutí materiálu z přednášek k danému tématu. Také za čas, který pan doktor věnoval mým konzultacím.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá správním právem obecně, jeho základním popisem a výkladem nejdůležitějších institutů. Správní právo je nejobsažnější a zároveň nejméně přehlednou částí veřejného práva. Práce pojednává o základech správního práva, organizaci a činnosti veřejné správy. Dále zkoumá správní akty, správní řízení a správní trestání, kontrolu veřejné správy, odpovědnost za škodu a právní záruky.

KLÍČOVÁ SLOVA

veřejná správa, správní právo, správní akty, správní řád, správní kontrola

TITLE

The summary of administration law

ANNOTATION

The bachelor work deals with administration law in general, its basic description and explanation of the most important institutes. Administration law is the widest as well as the least known part of public law. This work is about the basic of administration law, its organization and activity of public law. It also does research on administration acts, administration management, the control of public administration and the responsibility for law guarantee.

KEYWORDS

Public administration, administration law, administration acts, administration rules, kontrol

OBSAH

OBSAH.....	7
ÚVOD.....	10
1. ZÁKLADY SPRÁVNÍHO PRÁVA.....	11
1.1. Veřejná správa	11
1.1.1. Státní správa a samospráva	11
1.2. Správní právo	12
1.2.1. Právo veřejné a právo soukromé.....	13
1.2.2. Správní právo a správní věda.....	13
1.3. Prameny správního práva.....	14
1.3.1. Formální druhy pramenů správního práva:.....	14
1.4. Administrativně právní vztahy.....	14
2. ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	16
2.1. Pojem organizace veřejné správy	16
2.2. Subjekty a vykonavatelé veřejné správy.....	16
2.2.1. Subjekty	16
2.2.2. Vykonavatelé	18
2.3. Působnost a pravomoc	18
2.3.1. Působnost	18
2.3.2. Pravomoc	19
2.4. Orgány veřejné správy	20
2.4.1. Stát	20
2.5. Orgány územně samosprávných celků (obce, kraje)	21
2.5.1. Zastupitelstvo obce a kraje	21
2.5.2. Rada obce a kraje	22
2.5.3. Pomocné orgány rady obce – komise a výbory	22
2.5.4. Starosta a hejtman	22
2.5.5. Obecní úřad a krajský úřad	23
2.5.6. Správce obce	23
3. ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY	24
3.1. Základní formy činnosti.....	24
3.1.1. Správní předpisy	24
3.1.2. Správní akty	25
3.1.3. Faktické pokyny a donucovací úkony	26
3.1.4. Veřejnoprávní smlouvy.....	26
3.1.5. Jiné neregulační úkony	27
3.1.6. Smíšené úkony	27
4. SPRÁVNÍ AKTY	28
4.1. Členění správních aktů.....	28
4.1.1. Podle obsahu správního aktu	28
4.1.2. Podle povahy právního účinku	28
4.1.3. Podle okruhu osob, který správní akt zavazuje.....	29
4.1.4. Podle toho zda se upravuje správní uvážení, či ne	29
4.1.5. Podle procesního režimu na jejich základě byly vydány	29
4.1.6. Podle terminologie	30
4.1.7. Podle toho zda se správní akt dotýká subjektivních práv jednotlivých adresátů, či je mimo sféru rozhodnutí o subjektivních právech.....	30

4.2.	Náležitosti správních aktů.....	30
4.2.1.	Vady správních aktů	31
4.2.2.	Nulita správních aktů	32
4.3.	Vlastnosti správních aktů.....	33
4.3.1.	Právní moc	33
4.3.2.	Řetězení a subsumpce správních aktů	33
5.	SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ	34
5.1.	Pojem správní řízení	34
5.2.	Obecná úprava správního řízení – správní řád.....	34
5.2.1.	Správní řád.....	34
5.3.	Zvláštní předpisy.....	35
5.4.	Oblasti bez správní úpravy	36
5.5.	Rozsah působnosti správního řádu	36
5.6.	Subjekty správního řízení	36
5.7.	Základní zásady správního řízení	37
5.8.	Správní řízení.....	38
5.9.	Průběh řízení.....	38
5.9.1.	Obecná ustanovení.....	38
5.9.2.	Zjišťování podkladů pro rozhodnutí.....	39
5.9.3.	Zajištění průběhu a účelu řízení.....	41
5.9.4.	Rozhodnutí.....	41
5.9.5.	Opravné prostředky.....	42
5.9.6.	Řádné opravné prostředky - odvolání, rozklad.....	43
5.9.7.	Mimořádné opravné prostředky - obnova řízení, přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení.....	43
6.	SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ.....	45
6.1.	Správní trestání x soudní trestání.....	45
6.2.	Pojem správního deliktu	45
6.3.	Pojmové znaky správního deliktu.....	45
6.3.1.	Zákonné vyjádření skutkové podstaty	45
6.3.2.	Protiprávnost.....	46
6.3.3.	Objekt.....	46
6.3.4.	Objektivní stránka.....	46
6.3.5.	Subjekt	46
6.3.6.	Subjektivní stránka	47
6.3.7.	Škodlivost (nebezpečnost)	47
6.3.8.	Trestnost.....	47
6.3.9.	Odpovědnost v rámci veřejné správy.....	47
6.4.	Druhy správních deliktů.....	48
7.	KONTROLA VEŘEJNÉ SPRÁVY	49
7.1.	Parlamentní kontrola.....	49
7.2.	Nejvyšší kontrolní úřad.....	50
7.3.	Správní soudnictví	50
7.4.	Jiné vztahy mezi veřejnou správou a soudy.....	51
7.5.	Ústavní soud	51
7.6.	Veřejný ochránce práv (Ombudsman).....	52
8.	Odpovědnost za škodu ve veřejné správě	53
8.1.	Způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem.....	53
8.1.1.	Odpovědnost za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb.....	53
8.1.2.	Odpovědnost za škodu podle zvláštních předpisů	54
8.2.	Odpovědnost za porušení povinnosti při ochraně osobních údajů	55
8.3.	Náhrada škody nebo jiné újmy	55

8.3.1.	Náhrada za vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva	55
8.3.2.	Náhrada za věcnou pomoc	55
8.4.	Náhrada škody vzniklé při výkonu veřejné funkce a při poskytování osobní pomoci .	56
8.5.	Bezdůvodné obohacení ve veřejné správě	56
9.	PRÁVNÍ ZÁRUKY VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	57
9.1.	Právo na přístup k informacím.....	57
9.1.1.	Zákon o svobodném přístupu k informacím (z. č. 106/1999 Sb.)	58
9.2.	Petice a stížnosti.....	58
9.2.1.	Petice.....	58
9.2.2.	Podněty a stížnosti	59
9.2.3.	Evidence petic	59
9.3.	Ochrana před nezákonnými právními předpisy	60
10.	PŘÍLOHY	61
10.1.	Stručný přehled správního práva	61
10.2.	Vzor petice	70
ZÁVĚR	72

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je Přehled správního práva. Jelikož toto právo je pro běžného člověka velice složité, jak obsahově tak přehledností, pokusila jsem se toto právo zpřehlednit. Se správním právem se velice často setkáváme v běžném životě, aniž bychom si to uvědomovali. Naše univerzita zatím k předmětům týkajícím se tohoto práva nemá žádná vydaná skripta. Má práce by mohla sloužit jako podklad učiva k předmětu Správní právo na naší Fakultě ekonomicko-správní.

Správní právo upravuje veřejnou správu, proto je důležité vědět, co si pod pojmem správa představit. Správa je vlastně vedení záležitostí. Je výkonnou složkou rozhodovacího procesu. Pojem správa se používá ve vztahu ke společenským procesům.

V oblasti správního práva je hlavním a stěžejním právním předpisem zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, který se stal účinný 1. ledna 2006 a jeho hlavní funkcí v systému práva je upravit postup správních orgánů při aplikaci norem správního práva.

Nyní již blíže k vlastní bakalářské práci. Tuto práci jsem pro přehlednost rozdělila do 9 kapitol, které jsem nazvala: 1. Základy správního práva, 2. Organizace veřejné správy, 3. Činnost veřejné správy, 4. Správní akty, 5. Správní řízení, 6. Správní trestání, 7. Kontrola veřejné správy, 8. Odpovědnost za škodu ve veřejné správě, 9. Právní záruky ve veřejné správě.

V každé z těchto kapitol jsem se snažila, co nejjednodušeji popsat problematiku daného tématu tak, aby to pochopil i laik, který se nezabývá právní problematikou správního práva.

1. ZÁKLADY SPRÁVNÍHO PRÁVA

1.1. Veřejná správa

Je velice obtížné veřejnou správu pozitivně definovat. Správa je tak složitý jev, že jej nemůžeme komplexně vystihnout. Např. J. Pražák se pokusil správu definovat v obecném smyslu jako „činnost nesoucí se za trvalým účelem řídit ty které záležitosti“.

Pojem správy ve smyslu obecném má význam nejen teoretický, ale také praktický. Státní správa je správa, vykonávaná orgány státu. Stát dnes přestal být jediným nositelem veřejné správy. Úkoly, které dříve vykonával stát monopolně, jsou částečně delegovány na jiné nositele veřejné správy např. samosprávné svazky.

Podle toho, zda sleduje cíle soukromé nebo veřejné, se rozlišuje správa soukromá a veřejná. Veřejná správa je vykonávána ve veřejném zájmu a je více vázána právem. „*Co není zákonem výslovně dovoleno, je zakázáno => může konat pouze na základě zákona.*“ Soukromá naopak v zájmu soukromém a často je spojována s hospodářskou aktivitou fyzických a právnických osob. „*Co není zákonem výslovně zakázáno, je dovoleno.*“ Rozdíly mezi veřejnou a soukromou správou však nejsou absolutní.

Pod pojmem veřejná správa se rozumí druh činnosti nebo institucí, které veřejnou správu vykonávají. V prvním případě jde o správu v materiálním (funkčním) pojetí, což je činnost státních nebo jiných veřejných institucí. Ve druhém případě jde o správu v pojetí formálním (institucionálním, organizačním). Zde se klade důraz na instituce a jejich orgány, které mají působnost a pravomoc.¹

1.1.1. Státní správa a samospráva

Veřejnou správu můžeme rozdělit na:

- státní správu – nositelem je stát, který ji řídí a kontroluje ji
- samosprávu

samospráva + státní správa = veřejná správa

¹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 4s.

Funkce státní správy:

- aplikace (někdy i tvorba) práva
- realizace státní politiky v nejširším slova smyslu

Funkce samosprávy:

- vedení záležitostí určitého společenství, vyjadřování zájmů a reprezentace
- v omezeném rozsahu aplikace práva sleduje často odlišné cíle od státní politiky -> vyjadřování zájmu určitého společenství

Státní správa je systém vertikálně hierarchicky organizován na principu nadřízenosti a podřízenosti. Oproti tomu samospráva není vertikálně a hierarchicky organizována. To znamená, že mezi vyšší a nižší samosprávou nejsou vztahy nadřízenosti a podřízenosti. V samosprávě je větší autonomie rozhodování. Veřejná správa je podzákonná činnost. Vykonávají ji jak státní orgány, ale také soudy (mají přednost). Veřejná správa vykonává činnosti, které nevykonává ani zákonodárná ani soudní moc (organizační, iniciativní, kontrolní, atd.)

Státní moc se dělí na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Veřejná správa ve vztahu k zákonodárství je činností podzákonnou a výkonnou. V ČR zákonodárným orgánem je Parlament. Soudnictví znamená provádění zákonů a jiných právních předpisů osobami, které jsou vázány jen zákony. Jinak jsou nezávislé. Nezávislost znamená nesesaditelnost a nepřeložitelnost soudců apod. Moc výkonnou plní vláda, která je nejvyšší orgán státní správy. Vláda má dva úkoly. Politické vedení správy a spolupůsobení při utváření vnitřních směrů politiky.

Shrneme-li si státní moc, tak zákonodárství znamená stanovení obecných abstraktních právních norem, vláda jako základní politické vedení správy a soudnictví jako právní hodnocení stavu věcí za použití platného práva.²

1.2. Správní právo

Definice správního práva: „Správní právo je ta část právního řádu, která upravuje veřejnou správu.“ „Správní právo je soubor veřejnoprávních norem, které upravují organizace a činnosti veřejné správy.“³

² ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

³ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 18

1.2.1. Právo veřejné a právo soukromé

Právo veřejné je např. správní, finanční, trestní a ústavní. Vyjadřuje nadřazenost veřejné moci vůči ostatním subjektům práva.

Mezi hlavní odvětví práva soukromého patří občanské, obchodní, pracovní a rodinné. Vymezuje vztahy rovnosti subjektů.

Rozdíly mezi právem veřejným a soukromým se snaží vyřešit řada teorií.

3 základní teorie :

- zájmová – veřejný zájem nebo obecné blaho (bezpečnost, zdraví...)
- mocenská – nadřazenost, podřazenost, rovnocennost (vztah soukromoprávní a veřejnoprávní)
- organická – tzn. jeden ze subjektů je nositelem veřejné moci

1.2.2. Správní právo a správní věda

Správní věda (kameralistika, policejní věda) byla původním označením pro studium veřejné správy. Uvnitř správní vědy vzniká i správní právo, které se časem osamostatňuje a postupně se stává oborem.⁴

Správní věda zahrnuje:

- správní nauku – popisuje veřejnou správu, objasňuje pojmy, ukazuje na souvislosti a zkoumá cíle správy
- správní právo (teorie správního práva) – pojednává o tom, co má platit. Předmětem zájmu jsou normy, podle nichž je správa vedena a vykonávána.
- správní politiku – hodnotí veřejnou správu podle předem stanovených kritérií

⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 36

1.3. Prameny správního práva

Pravidlo chování musí mít určitou formu, aby se stalo právní normou. Platnost a závaznost norem správního práva závisí na existenci určitých specifických forem práva – prameny správního práva (formální prameny). Tyto prameny musí být státem uznány, musí mít podporu v ústavě nebo v zákoně. Systém pramenů správního práva je hierarchicky uspořádán.⁵

Na prameny se můžeme dívat ze tří různých pohledů:

- materiální – společenské vztahy ve veřejné správě
- formální – prameny jsou to, co označí Ústava (zákon)
- v subjektivním smyslu

1.3.1. Formální druhy pramenů správního práva:

- Ústava a ústavní zákony – upravují postavení veřejné správy, její kompetenci i pozici adresátů jejího působení
- Pravidla mezinárodního práva – stát musí plnit povinnosti a dodržovat závazky plynoucí z těchto pravidel (mezinárodní smlouvy)
- Právo Evropské unie – nařízení (závazné), směrnice (závazný cíl), doporučení (stanovený cíl)
- Zákony a zákonná opatření – zákon je dominujícím vnitrostátním pramenem správního práva (může být zrušen nebo změněn pouze zákonem nebo ústavním zákonem)
- Podzákoné právní předpisy – nařízení (výkon státní správy) a vyhlášky (samospráva)
- Vnitřní a statutární předpisy

1.4. Administrativně právní vztahy

Jedná se o společenské vztahy. Vznikají při výkonu veřejné správy. Vystupují zde vždy nejméně dva subjekty. Typické je, že jedním z nich je vždy nositel veřejné moci. Druhým subjektem je adresát veřejné správy, vůči němuž je správa vykonávána. Jsou to občané a jiné fyzické či právnické osoby.

Obsahem administrativně právní moci jsou oprávnění a povinnosti subjektů.

⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 40

Úkolem orgánu veřejné správy je sloužit občanům (úřady pro občany, ne občané pro úřady). Správa je služba a adresát je klient. Působí pro jejich blaho i ve věcech, kdy uplatňují své mocenské oprávnění (např. je ve veřejném zájmu, aby existoval určitý pořádek na komunikacích - proto se ukládají pokuty za rychlou jízdu).

Působnost - je to druh záležitostí svěřených vykonavateli veřejné správy k tomu, aby naplňoval své poslání. Ptáme se co? (např. stavební úřad – dohled nad výstavbou).

Pravomoc - je to okruh právně-mocenských prostředků a nástrojů, jimiž se působnost realizuje. Ptáme se jak? (oprávnění vydávat právní předpisy, vydávat individuální rozhodnutí, oprávnění k výkonu rozhodnutí (k exekuci), oprávnění k výkonu správního dozoru,...).⁶

V demokratickém právním státě se výkon pravomoci spojuje s dodržováním určitých principů:

- **princip legality (vázanosti správy právem)** - veřejná správa je podřazena zákonům a jiným právním předpisům. Může činit jen to, co právní předpis přesně stanoví, způsobem jakým to stanoví a pro jaký účel to stanoví – u adresáta je tomu opačně, ten může činit vše, co mu zákon a právo nezakazuje. Správa si sama před sebou rozhoduje. Jak rozhodne - tomu se říká diskreční pravomoc (uvažuje ve správním uvážení).
- **princip rovnosti osob** - je to jistá limitace diskreční pravomoci. Jedná se o postavení občana před správou. Pokud se nacházejí různé osoby ve stejných podmínkách, je třeba o nich rozhodnout se stejným výsledkem. Orgán musí brát v úvahu, že svým rozhodnutím zakládá „precedent“ do budoucna (své omezení).
- **princip kontinuity (trvalosti) výkonu správy** - výkon správy nemůže být přerušen z důvodů vnitřních problémů
- **princip výkonu práva pouze ve veřejném zájmu** - pravomoc je uplatnitelná v souladu s účelem správy ve prospěch celku
- **princip proporcionality (přiměřenosti)** - zasahuje-li se do práv výkonem pravomoci, musí to být v míře přiměřené k významu veřejného zájmu. Správní úřad musí co nejvíce šetřit práva a právem chráněné zájmy účastníků vztahů.
- **princip ochrany právní jistoty** - správa musí dbát na to, aby její akty neměly zpětnou účinnost. Musí svoji činnost činit s ohledem na ochranu práv adresátů, nabytých v dobré víře.
- **princip služby** – veřejná správa je službou klientovi⁷

⁶ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

⁷ tamtéž

2. ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

2.1. *Pojem organizace veřejné správy*⁸

Jedná se o tu část správního práva, která se zabývá institucemi, které vykonávají veřejnou správu. Časté konflikty se vedou o tom, kdo vykonává činnost veřejné správy.

Organizace rozlišujeme podle typů a podle druhů.

Typy organizace:

- univerzální – vztahový systém právních vztahů
- institucionální – subjekty a jejich postavení a vztah podle daného právního řádu
- strukturální – systém pravidel, která vytváří rámec pro určité činnosti
- funkční – vědomě vytvářená činnost

Druhy organizace:

- formální – vyjádřeny předepsanou formou. Jedná se o vztahy zamýšlené, stálé a cílené.
- neformální – vztahy spontánní (z neformální organizace může vzniknout formální)

Organizace mocí se dělí podle typu vztahu:

- interní (sekundární) organizace mocí – pravomoc určovat vztahy uvnitř subjektu veřejné správy může vrcholný představitel subjektu (např. ministr na ministerstvu)
- externí (primární) organizace mocí – pravomoc regulovat moci veřejné správy; stanovit orgány, působnost a pravomoc; tvoří ji ústavodárce, zákonodárce a je stanovena ústavou nebo jejími zmocněními (zákony)

2.2. *Subjekty a vykonavatelé veřejné správy*

2.2.1. Subjekty

Subjekty veřejné správy jsou stát a ty fyzické a právnické osoby, o nichž to stanoví Ústava nebo zákon. Tím pádem se stávají nositeli veřejné správy a s tím i souvisejícími právy a povinnostmi. Stát může tuto správu delegovat na jiné subjekty formou zákona. V poslední době

⁸ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

se subjektem veřejné správy stávají i osoby soukromého práva. Tímto je překonáno Hoetzelovo členění⁹, které zahrnovalo mezi subjekty stát, veřejnoprávní korporace a veřejné ústavy, podniky a fondy.¹⁰

Subjekty veřejné správy:

- stát
- veřejnoprávní korporace (územní, osobní nebo věcné)
- veřejné ústavy (ZŠ, SŠ, knihovny, instituty)
- veřejné podniky (např. dopravní podniky)
- fyzické a právnické osoby soukromého práva

Stát je veřejnoprávní korporace a nejdůležitější subjekt veřejné správy. Vykonává státní správu buď přímo prostřednictvím svých orgánů a správních úřadů (ministerstva) nebo nepřímo (orgány územní samosprávy). Jedná se o korporaci uvnitř i navenek suverénní.¹¹

Veřejnoprávní korporace je sdružení osob, které vzniklo za určitým účelem. Může vzniknout zákonem (např. o obcích) nebo na základě zákona. Má členský substrát (např. obec, kraj, stát). Korporace jsou nezávislé na správních úřadech státu, mají právní subjektivitu.¹²

Veřejný ústav poskytuje určité služby. Je organizován na hierarchickém principu. Rozlišujeme ústavy soukromé a příspěvkové (spoluúčást státu). V praxi to není tak jednoznačné (např. státní školy, obecní nemocnice).¹³

Veřejné podniky plní veřejný zájem v hospodářské činnosti. Dělí se na soukromý podnik (výkon vrchnostenského práva soukromou osobou) a hospodářská činnost veřejnoprávních subjektů.¹⁴

Jiné FO a PO soukromého práva jsou nadace a nadační fondy upraveny zákonem č. 227/1997 Sb. O nadacích a nadačních fondech, obecně prospěšné společnosti upraveny zákonem č. 248/1995 Sb. O obecně prospěšných společnostech a veřejný fond.

⁹ HOETZEL, J., cit. D., s 73 n.

¹⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 102

¹¹ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

¹² tamtéž

¹³ tamtéž

¹⁴ tamtéž

2.2.2. Vykonavatelé

Vykonavatelem veřejné správy je ten, kdo jménem subjektu jako nositele veřejné správy jedná. Za vykonavatele se pokládá orgán nebo oprávněný zástupce subjektu veřejné správy.

Pojem úřad může mít v zásadě trojí význam:¹⁵

- obecně – jako určitá funkce, jde o určitou činnost, zákonem ohraničený okruh
- institucionální pojem – úřad jako organizační jednotka, struktura, určitá působnost
- pomocná funkce – kdy úřad nemá žádnou mocenskou pravomoc, je zde jako služba (připravuje opatření)

Úřad je každá trvalá organizační jednotka, která byla zřízena jako vykonavatel veřejných úkolů a není právnickou osobou.

Dělení vykonavatele veřejné správy:

- přímý vykonavatel veřejné správy – vykonává funkci jeho jménem a na jeho odpovědnost (např. úřad práce)
- nepřímý vykonavatel – organizační jednotka vykonává funkci veřejné správy na jiné jméno subjektu, jehož je jednotkou, ale i jiného subjektu jehož není jednotkou

2.3. *Působnost a pravomoc*

Ve správním právu označujeme okruh vymezených úkolů jako působnost. Svěřené prostředky, pokud jsou to prostředky právní, jako pravomoc.

2.3.1. Působnost¹⁶

Působnost je okruh určitých otázek, které je určitá instituce oprávněna řešit. Říká se, že je někomu přikázána. Může být stanovena pouze v zákoně. Není možno ji konkretizovat (např. ministerstvo si ji samo rozčlení, ale nesmí žádnou její složku vynechat, nebo si nějakou přidat).

¹⁵ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

¹⁶ tamtéž

Dělení:

- Věcná – např. vymezení rezortu (doprava, školství,...)
 - Všeobecná – výkon veřejné správy u jednoho vykonavatele. Vykonává vše co není výslovně delegováno jinému úřadu.
 - Dílčí – vztahuje se k určitým oborům (resortům). Musí se stanovit, co se má působností dosáhnout. U dílčí působnosti se stanovuje, o který resort se jedná a jeho územní rozdělení.
- Územní – území, kde je veřejná správa vykonávána (např. ústřední, krajská, místní)
- Osobní – veřejná správa přiznána určitému okruhu osob

Několik možností určení působnosti:

- Enviromentální způsob – na základě zákona u ústřední správy. Patří sem kompetenční zákon a ostatní právní předpisy. Upravuje působnost ministerstev a jiných ústředních správních úřadů (mohou vydávat právní předpisy k provedení zákona). Vyjadřuje vztahy mezi vládou a těmito úřady – vláda je řídí, kontroluje a sjednocuje jejich činnost.
- Generální klauzule – určeno pro místní správu, u speciálních úřadů. Generální klauzule přikazuje veškeré věci, které nevykonávají podle zákona jiné subjekty.

2.3.2. Pravomoc¹⁷

Jde o právní nástroj uvedení působnosti do života.

Subjekty mají pravomoc:

- Vydávat nařízení nebo opatření obecné povahy
- Vydávat správní (tj.konkrétní) akty – např. o povolení stavby, o pokutě za přestupek
- Uzavírat veřejnoprávní smlouvy
- Výkon rozhodnutí (exekuce)
- Správní dozor

Čl. 79 odst. 3 Ústavy stanoví, že právní předpisy k provedení zákona může vydávat pouze správní úřad nebo orgán územní samosprávy ve sféře státní správy.

¹⁷ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

2.4. Orgány veřejné správy

Subjekty veřejné správy jsou:

- Stát
- Obce
- Kraje
- Jiné samosprávné celky
- Ostatní subjekty soukromého nebo veřejného práva, na něž stát určitou činnost delegoval

2.4.1. Stát¹⁸

Je to nejsložitější struktura, má své vykonavatele:

- Vláda
- Ministerstva
- Jiné správní úřady
- Veřejné ozbrojené nebo jiné veřejné sbory
- Jiné subjekty, na které přenesou státní správu – trvale (obce), propůjčí (autorizovaní odhadci)

2.4.1.1. Vláda

Je to orgán vrcholný, kolegiální, rozhoduje ve sboru, ministři jsou jmenováni prezidentem republiky. Ministr má svůj resort – řídí činnost a stojí v čele ministerstva (ne každý ministr však má ministerstvo – MIN. PRO LIDSKÁ PRÁVA). Tato jsou podřízena vládě – ta řídí ústřední úřady (např. statistický). Jsou oprávněna vydávat nařízení k provedení zákona.

Vláda také vydává usnesení – v normativním smyslu jde o jakýsi vnitřní předpis (např. prohlášení, proklamaci).

2.4.1.2. Ministerstva

Jsou reprezentanty jednotlivých dílčích působností. Jedná se o monokratický orgán, v jehož čele stojí jedna osoba – ministr. Tomuto úřadu připisujeme působnost, ale pravomoc má pouze ministr. Ten má možnost pravomoc delegovat, ale tím se nezbujuje odpovědnosti za rozhodnutí svých pověřených.

Ministerstva vydávají vyhlášky.

¹⁸ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

2.4.1.3. Jiné správní úřady

Ústřední orgány státní správy - nemají statut ministerstva. V jejich čele stojí předseda (jmenován vládou, někdy prezidentem). Většinou nemají charakter politických úřadů.

Český statistický úřad vytváří soubor dat, které poté hodnotí.

Ústřední správní úřad má právo vydávat vyhlášky.

2.4.1.4. Veřejné ozbrojené a jiné sbory

Patří sem policie ČR, městská policie, požární ochrana, dobrovolné hasičské sbory atd.

2.5. *Orgány územně samosprávných celků (obce, kraje)*¹⁹

2.5.1. Zastupitelstvo obce a kraje

Zastupitelstvo se skládá ze členů zastupitelstva volených v přímých volbách občany obce. Počet členů upravuje zákon. Zastupitelstvo je vrcholným orgánem, kterému náleží rozhodující oprávnění v oblasti samosprávy a v oblasti samostatné působnosti obce a kraje. Rozhoduje v záležitostech, které mu byly stanoveny zákonem. Vydává obecně závazné vyhlášky, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, schvaluje rozpočet, zřizuje a ruší příspěvkové organizace (kraj) a organizační složky, rozhoduje o založení a zrušení právnických osob. Zastupitelstvo volí ze svých řad starostu, místostarosty a další členy rady obce. Zasedání zastupitelstva obce je veřejné. Schází se nejméně jedenkrát za tři měsíce. Zasedání svolává a zpravidla řídí starosta. K platnému hlasování zastupitelstva je potřeba nadpoloviční většina všech členů. O průběhu zasedání se pořizuje zápis. Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí. Z hlediska výkonu se rozlišuje na dvě skupiny členů: uvolnění členové a neuvolnění členové zastupitelstva. Uvolněným členům náleží za výkon jejich funkce odměna vyplácená z rozpočtových prostředků obce. Ostatní, neuvolnění členové, jsou-li v pracovním poměru, poskytne jim jejich zaměstnavatel potřebné pracovní volno s náhradou mzdy.

¹⁹ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

2.5.2. Rada obce a kraje

Rada obce a kraje je výkonný orgán územně samosprávného celku v oblasti samostatné působnosti. V oblasti přenesené působnosti rozhoduje, jen stanoví-li tak zákon (např. vydává nařízení obce nebo kraje). Radu obce tvoří starosta, místostarosta a další členové rady volení z řad zastupitelstva. Počet členů rady je lichý (od 5 do 11 osob), nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, tuto funkci plní starosta. Radu kraje tvoří hejtman, náměstek hejtmána, členové rady volení zastupitelstvem (radní). Rada se schází ke schůzím dle potřeby, zasedání jsou neveřejná. K platnému hlasování je potřeba nadpoloviční většina. Rada vydává svůj jednací řád. Připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení. Zařizuje hospodaření samosprávného celku, vydává nařízení obce a kraje, zabezpečuje hospodaření podle rozpočtu, rozhoduje o uložení pokut za správní body, zřizuje další komise a úřady, zřizuje odbory obecních úřadů, jmenuje a odvolává vedoucí odborů.

2.5.3. Pomocné orgány rady obce – komise a výbory

V případech stanovených zákonem, může být komisi svěřena pravomoc v přenesené působnosti. Od rady dostává úkoly ohledně samostatné působnosti. Komise jsou zřizovány k nějakému účelu, např. přestupková komise. Jedná se o přestupky podle přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.. Komise odpovídají starostovi.

Zastupitelstvo může zřídit kontrolní orgány – výbory. Povinně zřizuje finanční a kontrolní výbor.

2.5.4. Starosta a hejtman

Starostu volí zastupitelstvo z řad svých členů. Za výkon je odpovědný zastupitelstvu obce. Starosta zastupuje obec navenek. Svolává a obvykle i řídí zasedání zastupitelstva a rady obce. Stojí v čele obecního úřadu. Jmenuje a odvolává svého tajemníka obce a to se souhlasem krajského úřadu, rozhoduje ve věcech působnosti svěřených radou obce, může pozastavit výkon usnesení rady, řídí obecní policii, podepisuje obecně závazné vyhlášky a nařízení obce. Starostu zastupuje podle zákona místostarosta.

Hejtman odpovídá zastupitelstvu kraje. Plní úkoly v samostatné a přenesené působnosti. Má podobné funkce jako starosta. Jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu, podepisuje s náměstkem obecně závazné vyhlášky a předpisy.

2.5.5. Obecní úřad a krajský úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu. Tajemník a zaměstnanci úřadu jsou v pracovním poměru v obci. V čele stojí starosta. Rada může zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení. V samostatné působnosti plní obecní úřad činnost uloženou zastupitelstvem nebo radou a pomáhá v činnosti výborům. V přenesené působnosti vykonává státní správu (nepřímý vykonavatel státní správy). Tajemník se povinně zřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Tajemníka jmenuje a odvolává starosta. Tajemník odpovídá za výkon své funkce starostovi, může se účastnit jednání zastupitelstva, ale nemá rozhodovací pravomoc. Nesmí zastávat funkce v politických stranách a hnutích.

Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci krajského úřadu. Jsou v pracovním poměru s krajem. Ředitel je v čele a odpovídá hejtmánovi. V samostatné působnosti pomáhá v činnosti komisím a výborům kraje. V přenesené působnosti vykonává to, co je určeno zákonem. Krajský úřad se dělí na odbory.

2.5.6. Správce obce

Správce obce působí v obci, funguje tehdy, když nejsou stanoveny orgány obce. Jmenuje jej ředitel krajského úřadu z řad zaměstnanců kraje. Správce zajišťuje výkon v přenesené působnosti obce a v samostatné působnosti vybrané pravomoci (např. rozpočet obce). Funkce správce obce zaniká zvolením zastupitelstva obce.

3. ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

Veřejná správa má největší obsah úkolů, je nejuniverzálnější v celé veřejné moci. Činnost veřejné správy vykonávají různé subjekty (vykonavatelé), z toho vyplývá i její rozmanitá činnost.

Činnost se vyskytuje v určitých formách:

- Formy činnosti základní – jsou to právní úkony s nimiž správní právo spojuje určité právní následky (např. rozhodnutí stavebního úřadu o povolení stavby)
- Formy činnosti nadstavbové (vyššího řádu) – jedná se o vlastní realizaci, uskutečnění právních úkonů (např. správní řízení, trestání, dozor)

3.1. Základní formy činnosti²⁰

3.1.1. Správní předpisy

Jedná se o abstraktní formy správní činnosti. Abstraktnost spočívá ve druhovém vyjádření věci (školství, vnitřní správa, doprava apod.) nebo v neurčitém počtu adresátů anebo současně v obou těchto znacích.

Zahrnují:

- Právní předpisy – jedná se o teoretický pojem, kterým se souhrnně označují prováděcí právní předpisy vydané při výkonu státní správy (nařízení, vyhlášky obce v přenesené působnosti, atd.).

Charakteristické znaky nařízení jsou:

- podzákonost - vzniká až na základě zákona
- abstraktnost – určeno předem neurčenému počtu osob
- obecnost – na osoby, které se vztahuje
- jednostrannost – nepotřebuje součinnost adresáta

Vydávat nařízení smí vláda, ministerstva a ostatní správní úřady a rada obce nebo kraje.

²⁰ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

Opatření obecné povahy je specifická forma na pomezí správního aktu a právního předpisu. Není zde určen konkrétní objekt nebo naopak konkrétní subjekt (např. územní plán).

Obecně závazné vyhlášky vydávají územně samosprávné celky. Předmětem je výkon samostatné působnosti (ve věcech obecní a krajské samosprávy). Vydání obecně závazné vyhlášky je právem, nikoliv povinností.

- Statutární předpisy – předpisy vydávané při výkonu veřejné samosprávy. Dílem jsou to právní předpisy a dílem předpisy, které nemají charakter pramene práva. Podle toho, zda je vydávají:
 - Orgány územní samosprávy – mají charakter pramene práva
 - Orgány zájmové samosprávy – nepovažují se za pramen práva
- Vnitřní (interní) předpisy – převážně jde o neprávní předpisy, které jsou vydávány vykonavatelem veřejné správy výlučně ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Účelem je konkretizovat úkoly zaměstnanců. Zavazují podřízené organizační jednotky. Není třeba zákonného zmocnění. Patří sem interní instrukce, směrnice, pokyny, nařízení ministerstev, usnesení vlády, pracovní řády, provozní řády.

3.1.2. Správní akty

Jde o konkrétní jednostranné akty. Konkrétnost se týká věci (jedinečnost) nebo osob jako jedinců jmenovitě určených. Obě tyto znaky mohou platit současně.

Směřují-li navenek, jedná se o rozhodnutí, které jde mimo vydavatele. Je to úkon, kterým se autoritativně řeší právní poměry. Nemůže jen zajišťovat, musí mít moc rozhodovat. Obsahem rozhodnutí je odůvodněné řešení právní situace adresáta a poučení o dalším možném postupu. Rozhodnutí mají listinnou podobu. Ale když se např. vyhovuje nějaké žádosti, nemusí být rozhodnutí vydáno (pouze se zapíše, že bylo přiznáno povolení, žadatel nic do ruky nedostane).

Rozhodnutí je pojem teoretický. Může jít třeba o *souhlas, závazný posudek, závazné stanovisko*. Zpravidla jsou vydávány ve správním řízení.

Směřují-li dovnitř, jedná se o interní akty. Nemají normativní povahu. Jsou to jednorázové pokyny směřující k pracovníkům (např. rozkaz policejního prezidenta, aby určitá jednotka nastoupila).

Více o správních aktech se dozvíme v kapitole 4.

3.1.3. Faktické pokyny a donucovací úkony

Představují faktické (neformální) zásahy. Neformální činnost veřejné správy znamená, že nemají zpravidla předepsanou formu, nejsou výslovně formálním procesem (jako např. aplikace práva). Např. když policista zasahuje proti narušiteli a na místě se rozhoduje jakým způsobem bude postupovat. Faktické pokyny a donucovací úkony jsou bezprostředně závazné pro adresáty. Např. pokyn, aby nikdo nevstupoval do vymezeného prostoru. Důsledky neuposlechnutí mohou být velmi zásadní.

Rozdělujeme je na tři skupiny:

- faktické pokyny - vyslovení příkazu či zákazu určitého chování. Dochází k nim většinou v „terénu“, a to ústně, gestem (zastavení vozidla) nebo signalizačním zařízením. Adresáti jsou povinni uposlechnout. Neučiní-li tak, nastupují bezprostřední zásahy.
- bezprostřední zásahy - správní úkon směřující k odvrácení nebezpečí, které ohrožuje, nebo poškozuje veřejný zájem. Spočívá v efektivním donucování vůči konkrétní osobě v konkrétní situaci. Jsou to hmaty, chvaty, kopy, použití střelné zbraně nebo zastavovacího pásu. Bezprostředním zásahům vždy předchází výzva a musí být zachován princip přiměřenosti. Nebezpečí musí být zcela zjevné.
- exekuční a zajišťovací úkony - nejde jen o právní úkony správního práva, existují i v soukromém právu. Slouží k vynucení uložené povinnosti, když nebyla splněna dobrovolně. Jde např. o vyklizení nemovitosti, předvedení osoby. Předchází jim exekuční písemný příkaz.

3.1.4. Veřejnoprávní smlouvy

Předcházející tři právní úkony jsou typicky vrchnostenské povahy. Veřejnoprávní smlouvy jsou nevrchnostenské. Z povahy věci sem moc nepatří, je to určitá zvláštnost, okrajová záležitost. Veřejnoprávními smlouvami se rozumí dvoustranné nebo vícestranné správní úkony, které zakládají, mění nebo ruší vztahy správního práva.²¹ Nejméně jedna strana je vždy subjekt veřejné správy. V teorii jsou veřejnoprávní smlouvy označovány též jako veřejné smlouvy nebo správní dohody. Objevuje se nová tendence, aby veřejnou správu vykonávaly i osoby soukromého práva.

²¹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 253

Může jít např. o dohodu o sloučení obcí, dohodu o dopravě (obec + podnikatel, který se zaváže, že bude zajišťovat MHD). Jejich prostřednictvím dochází k přesunům pravomocí a působnosti subjektů veřejné správy nebo k úpravě způsobu jejich výkonu.

Takovéto věci se mohou dít pouze na základě zákona.

Rozlišujeme veřejnoprávní smlouvy:

- koordinační - mezi vykonavateli veřejné správy (např. dohoda o sloučení obcí, změně hranic, výkon stavebního úřadu)
- subordinační - mezi vykonavatelem veřejné správy a adresátem (např. dohoda o ochranných podmínkách, závazek veřejné služby o silniční dopravě)

3.1.5. Jiné neregulační úkony

Označovány též jako nezávazné úkony. Jsou právně významné, ale přímo nikomu nenadělují práva a neukládají povinnosti. Jedná se např. o osvědčení, potvrzení,... Patří sem i doporučení úřadů.

3.1.6. Smíšené úkony

Stojí na pomezí aktů a předpisů, rozhodnutí a smluv. Může jít např. o rozhodnutí o uzavírce silnice.

4. SPRÁVNÍ AKTY

„*Správní akt je jednostranný právní úkon, rozhodnutí, kterým správní úřad v konkrétním případě řeší právní poměry jmenovitě určených osob.*“ Tato definice odpovídá individuálnímu správnímu aktu. Pojmově určující jsou pro něj:

- jednání příslušného správního úřadu na základě zákona
- jedná se o jednostranný autoritativní výrok o právech a povinnostech osob
- vlastní bezprostřední právní závaznost - bez toho, aby bylo nutno uskutečnit jakýkoliv jiný krok
- konkrétnost věci nebo subjektu, jimž je správní akt určen

4.1. Členění správních aktů²²

4.1.1. Podle obsahu správního aktu

- materiální (meritorní) správní akt - upravuje hmotněprávní postavení (např. rozhodnutí, které uloží konkrétnímu adresátu konkrétní povinnost)
- procesní správní akt – týká se vlastního postupu v průběhu řízení (např. rozhodnutí v rámci správního řízení, kterým se rozhoduje o odvolání)
- smíšený správní akt - např. přezkumný - autoritativní vyjádření k předchozím dvěma správním aktům.

4.1.2. Podle povahy právního účinku

- 1) konstitutivní správní akty – jsou takové, kterými se zakládají, mění či ruší nová práva a povinnosti. Působnost od okamžiku nabytí právní moci (ex nunc = od nyní). Jde např. o vydání koncese.

²² ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

Dále se dělí:

- podle trvání účinku správního aktu – neomezené (kolaudační) nebo omezené (stavební povolení, zákaz činnosti)
 - podle přínosu obsahu správního aktu pro adresáta - k dobru adresáta (opravňuje, zvýhodňuje jeho pozici - např. přiznání důchodových dávek) nebo k tíži adresáta (znevýhodňuje ho - např. uložení pokuty)
 - podle toho, zda se pozice adresáta mění či nikoli - pozitivní konstitutivní správní akty (mění se - např. přijetí na VŠ) nebo negativní konstitutivní správní akty (nemění se - např. nepřijetí na VŠ)
- 2) deklaratorní správní akty – nezakládají nová práva a povinnosti, vyslovují se k otázce již existujících vztahů správního práva => správní akt, který něco nalézá. Působí do minulosti od okamžiku existence určitých vztahů (ex tunc = od tehdy).
- 3) smíšené správní akty - např. rozhodnutí v rámci přestupkového řízení - rozhodnutí o vině

4.1.3. Podle okruhu osob, který správní akt zavazuje

- in personam (k osobě) - správní akt, který zavazuje pouze jmenovitě uvedené osoby. Není přenosný na další osoby (např. vydání cestovního pasu, přijetí na VŠ).
- in rem (ve věci) - zavazuje i nástupce uvedených osob (týká se věci, záležitosti) - např. vydání stavebního povolení

4.1.4. Podle toho zda se upravuje správní uvážení, či ne

- neuplatňuje se - správní úřad je přímo ze zákona povinen za splnění určité podmínky vydat správní akt (např. vydání živnostenského listu)
- uplatňuje se - v zákoně nalezneme slova „může vydat“ (např. zákon o loteriích)

4.1.5. Podle procesního režimu na jejich základě byly vydány

- vydán ve správním řízení - podle zákona č. 500/2004 Sb. (Správní řád)
- vydán v rámci zvláštního procesního režimu - podle takového právního předpisu, který se zásadním způsobem odlišuje od Správního řádu (např. akty týkající se daní, poplatků)
- vydán bez existence jakéhokoliv procesního režimu - výlučně na základě uvážení správního úřadu (např. prohlášení za památku)

4.1.6. Podle terminologie

- schválení, souhlas – vydává se tam, kde je právní nárok
- povolení - správní akty, které povolují určitou činnost vázanou na určité hmotněprávní podmínky
- koncese - jsou představovány rozhodnutím, na které není právní nárok. Spadá sem problematika kasin, výherních automatů (naopak u loterií hovoříme o povoleních, i když mají koncesní povahu).
- příslib - přislíbují se určitá činnost
- zákaz, příkaz, nařízení

4.1.7. Podle toho zda se správní akt dotýká subjektivních práv jednotlivých adresátů, či je mimo sféru rozhodnutí o subjektivních právech

- rozhoduje se o subjektivních právech - správní akty jsou přezkoumatelné
- rozhoduje se mimo subjektivní práva - určitému subjektu, který stojí vně správního úřadu, je propůjčeno určité postavení (např. v oblasti měření - STK)

4.2. *Náležitosti správních aktů*²³

Dělíme je na čtyři skupiny:

- 1) kompetenční náležitosti správních aktů - správní akt musí být vydán správním úřadem, který je věcně, místně a popřípadě funkčně příslušný. Musí být vydán v mezích jeho pravomoci, nesmí dojít ke zneužití pravomoci.
- 2) obsahové náležitosti správních aktů - obsah správního aktu vyjadřuje (měl by) projev vůle vyhrazené veřejné správě v konkrétní věci. Projev vůle musí směřovat vůči jmenovitě uvedeným osobám a sledovat zákonem stanovený účel. Obsah musí být určitý a srozumitelný, jinak je vadný až nicotný.

²³ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

Správní akt musí být tvořen:

- vlastním rozhodnutím o určité otázce (o předmětu)
 - informacemi, které odůvodňují příslušné rozhodnutí
 - informacemi, které jsou důležité pro adresáta pro případný další postup
 - může mít i další vedlejší ustanovení, které mohou mít několikerou podobu - příkazy, časové doložky, stanovení výhrad (např. možnost odebrat povolení provozovat sázkové hry)
- 3) náležitosti vnější formy správních aktů – tzn. jak správní akt vypadá. V zásadě jsou písemné, ale existují výjimky - např. blokové řízení (když předám peníze, ztrácím možnost přezkumu).
- 4) procedurální náležitosti správních aktů - stanovení konkrétních požadavků, které jsou stanoveny konkrétními normami správního práva, které musí správní úřad při vydání správního aktu dodržet

4.2.1. Vady správních aktů

Jestliže správnímu aktu chybí určitá náležitost, je vadný. Existuje presumpce správnosti - správní akt se považuje za bezvadný, pokud není úředně shledán opak. Vadnost může být z nejrůznějších důvodů. Podle stupně závažnosti je dělíme na:

- nezákonné (věcně nesprávné) správní akty - je zapotřebí, aby akt byl změněn, nebo zrušen
- opravitelné správní akty - formálně vadné (např. chyby v psaní, v počtech). Není s nimi spojován požadavek na vydání nového správního aktu.

Prostředky nápravy vadných správních aktů:

- 1) praktické
 - změna
 - zrušení
 - pozastavení (cistace)
 - bezprocedurální oprava aktu

2) teoretické

- konverze aktu - vlastní správní akt je vadný, pokud je posuzován z hlediska jednoho správního předpisu, ale není vadný z hlediska druhého správního předpisu
- konvalidace aktu - automatické zhojení ve správním aktu v důsledku určité správní skutečnosti
- ratihabice aktu - dodatečné schválení vadného správního aktu

4.2.2. Nulita správních aktů

Nulita = nicotnost (neplatnost) správních aktů

Nastává, když vady správního aktu dosahují takové míry, že už nelze o správním aktu hovořit - nepovažují se za autoritativní, nikoho nezavazují, nikdo není povinen ho respektovat.

Příklady vad, které vedou k nulitě:

- vady kompetence - např. uzavřen sňatek před náčelníkem požárního sboru
- absolutní nedostatek formy - není písemný, ač má být
- absolutní omyl v osobě adresáta - rozhodnutí zasláno jiné osobě (např. otec a syn stejného jména)
- uložení povinnosti, která je v rozporu se zákonem - splnění by naplnilo skutkovou podstatu trestného činu
- uložení nemožného plnění
- neurčitý, nesmyslný právní akt
- neexistence vyjádření vůle správního úřadu ve správním aktu

Ačkoliv nulita sama o sobě znamená, že správním aktem není nikdo vázán, v praxi je problematické ignorovat správní akty, o kterých si myslíme, že jsou nesmyslné => riziko toho, že není nicotný, že bude pouze vadný => pak nám hrozí postih. I proti vadným správním aktům musí být podán opravný prostředek (riziko nese adresát).

4.3. Vlastnosti správních aktů²⁴

Jsou dány podmínkami:

- platnosti - došlo k projevu vůle správního úřadu navenek k adresátu
- právní moci správního aktu
- změny a zrušení pravomocného správního aktu úřadem, popřípadě soudem
- možnosti nového rozhodnutí ve věci, která již byla pravomocně skončena (výhrada nového rozhodnutí pro případ změny)
- účinnosti
- zpětného přiznání práva
- vynutitelnosti (exekuce)

4.3.1. Právní moc

Má dva aspekty:

- 1) procesní - taková situace, kdy jde o konečný výsledek postupu správního úřadu -> není přípustný opravný prostředek, byl oznámen zákonem stanoveným způsobem svému adresátu. Nebo jsou přípustné opravné prostředky, ale uplynula lhůta odvolání.
- 2) hmotněprávní - spočívá na dvou principech
 - správní akt, s výjimkou zákonem stanovených případů, nelze změnit či zrušit
 - v dané věci, s výjimkou zákonem stanovených případů, nelze znovu rozhodnout

Stejně účinky jako správní akt mohou mít i určité projevy nečinnosti - fikce či domněnka vydání správního aktu:

- fikce - správní akt nebyl vydán
- nevyvratitelná domněnka - správní akt nebyl oznámen, ale předpokládá se, že vydán byl

4.3.2. Řetězení a subsumpce správních aktů

- řetězení - v praxi jsou jednotlivé správní akty vydávány postupně a každý z nich směřuje vůči svému adresátu. Předmět rozhodnutí však zůstává nezměněn.
- subsumpce - existuje jeden finální správní akt a adresát žádá vydání tohoto aktu -> jeho vydání je podmíněno vydáním dalších aktů (tzv. koncentrace aktů).

²⁴ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

5. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

5.1. Pojem správní řízení

Správní řízení je postup, při němž správní orgán (= správní úřad) v oblasti správy:

- rozhoduje o právních poměrech fyzických a právnických osob v konkrétně určených záležitostech
- vydává, ruší či mění správní akty (konkrétní individuální správní akty) a popřípadě vynucuje povinnosti těmito akty uložené

Správní řízení je dvouinstanční, tzn. 1. instance -> odvolání -> 2. instance. Výjimečně může dojít k prolomení této zásady - jednoinstanční (vyloučení možnosti podat odvolání), nebo trojinstanční.

5.2. Obecná úprava správního řízení – správní řád

Správní orgán postupuje ve správním řízení podle správního řádu, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Správní řád je předpis na velkém stupni abstrakce. Běžné je, že zvláštní předpis stanoví určité odchylky, ve zbytku pak platí obecná úprava.

5.2.1. Správní řád

Správní řád (z. č. 500/2004 Sb.) byl přijat po dlouhém s složitým legislativním procesu. Jeho hlavním cílem je postihnout postupy v celé šíři správních působností.²⁵ Je rozsahem nevelký a stručný. Obsahuje 8 částí:

- úvodní ustanovení
- obecná ustanovení o správním řízení
- zvláštní ustanovení o správním řízení
- vyjádření, osvědčení a sdělení
- veřejnoprávní smlouvy
- opatření obecné povahy
- společná, přechodná a závěrečná ustanovení

²⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 371

- účinnost zákona

5.3. Zvláštní předpisy²⁶

Zvláštní předpisy mají před správním řádem přednost. Jsou to ty, které:

- modifikují obecnou úpravu správního řízení
- stojí mimo obecnou úpravu

Modifikace se mohou vyskytovat jako konkretizace (rozšiřování, zužování) či jako odchylky.

Týkají se např.:

- příslušnosti správního orgánu - zákon o vodách (místní), rozhodování o udělení občanství (dělená věcná)
- účastníků řízení - zvláštní úpravy zde směřují k zúžení. Řízení lze zahájit z podnětu orgánu nebo na návrh (stavební řízení).
- koncentrace řízení - v obecném smyslu. Lze přidávat skutečnosti až do nabytí pravomoci (ve stavebním řízení je stanovena lhůta).
- důkazních prostředků - zákon o střelných zbraních a střelivu (opis a výpis z rejstříku trestů)
- lhůt - zvláštní úpravy je většinou prodlužují, nebo nestanoví vůbec
- zastavení řízení - při odpadnutí důvodu, nebo při vzetí podání zpět, účastník podá návrh a zemře
- výkonu rozhodnutí - celní řízení má pro toto zvláštní předpisy
- kauce - jsou výjimečné (např. v patentovém řízení)

Zvláštní úpravy stojící mimo:

- zákon č. 37/1992 o správě daní a poplatků - pro daňové řízení neplatí správní řád ani podpůrně
- zákon č. 11/1998 o vysokých školách - vyjmenovává některá řízení, pro která správní řád neplatí podpůrně (např. jmenování profesorem,...), pro zbytek platí.

V rozhodování o disciplinárním přestupku lze použít pouze zákon o vysokých školách. Např. děkan vypracuje na návrh komise rozhodnutí, to je doručeno. Běží lhůta 30 dní pro žádost o přezkum -> děkan nevyhoví -> postoupí věc rektorovi -> ten může rozhodnutí jen změnit nebo zrušit.

²⁶ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

5.4. Oblasti bez správní úpravy

Jsou výjimečné a nežádoucí. Je třeba použít obecné zásady správního práva nebo práva vůbec.

5.5. Rozsah působnosti správního řádu

Správní řád představuje základní pramen úpravy správního práva ČR. Působnost je vymezena v § 1 - 2.

§ 1 Správního řádu obsahuje věci, na které se správní řád vztahuje = na řízení, v němž o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech občanů a organizací rozhodují v oblasti státní správy správní orgány. Vyjma řízení o náhradě škody správní orgán zpravidla nerozhoduje o subjektivních právech. Za správní orgán se považuje orgán výkonné moci, orgán územních samosprávných celků nebo jiné orgány a právnické a fyzické osoby.

§ 2 vymezuje, na co se správní řád nevztahuje:

- rozhodování ve věcech organizační, služební a pracovní podřízenosti
- rozhodování ve vztazích mezi zakladateli státních podniků a státními podniky a při hospodaření se státním majetkem (rozhodování o právních poměrech organizací při řízení jejich hospodářské činnosti)
- projednávání a vyřizování petic a stížností, oznámení fyzických a právnických osob²⁷

5.6. Subjekty správního řízení

Jsou to nositelé určitých procesních práv a povinností, kteří mají vliv na průběh správního řízení.

Dělíme je do dvou skupin:

1) hlavní subjekty - správní orgán, účastníci řízení

2) další subjekty

- osoby zúčastněné na řízení (vyskytují se ve stadiu dokazování - svědci; znalci; osoby, které předkládají určitou listinu, věc; osoby podrobující se ohledávání)

²⁷ § 1-2 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

- dotčené subjekty (dobrovolná sdružení - např. odborové orgány) - může jim být poskytnuto právo, vyžádat si od nich souhlas (např. zákon č. 183/2006 Sb. stavební zákon)

5.7. Základní zásady správního řízení²⁸

Pravidla a principy správního řízení jsou obsaženy v § 3 – 4 SpŘ. Další pak dodává správní věda.

1) § 3 odst. 1 - zásada zákonnosti

Nezákonný postup orgánu:

- použít opravného prostředku podle správního řádu nebo podle zvláštního předpisu
- napadnout nezákonné rozhodnutí před správním soudem
- usilovat o kompenzaci škody vzniklé nezákonným rozhodnutím

2) § 3 odst. 2 - zásada součinnosti (také § 4 odst. 1):

- orgán musí účastníky poučit
- účastníci mají povinnosti přispívat k hladkému průběhu řízení

3) § 3 odst. 3 - zásada hospodárnosti a rychlosti řízení:

- vyřídit proces včas a hospodárně (vůči správní orgánu i vůči účastníkům)

4) § 4 odst. 2 - zásad rovnosti účastníků řízení

Další zásady podávané správní vědou:

1) zásada materiální pravdy x zásada formální pravdy

- materiální pravda - stále ve správním řízení platí. Orgán musí vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci -> musí zjistit přesně a úplně skutkový stav věci. Musí vše prověřit ex offio, a to i navzdory shodě účastníků (jde o ochranu veřejného zájmu).

2) zásada dispoziční x zásada oficiality

- ve správním řízení platí obě - řízení se zahajuje buď ex offio nebo na návrh. Dispoziční zásada platí o zahájení řízení eventuelně o disponování s předmětem či zástavou.

3) zásada vyšetřovací x zásada projednací

- postupuje se podle zásady vyšetřovací (v civilním procesu leží břemeno tvrzení a důkazní na účastnících, ve správním řízení jsou tato břemena na státních orgánech)

²⁸ § 3-4 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

4) zásada slyšení účastníků, právo nahlížet do spisů, právo na poučení a na odůvodněné rozhodnutí

- účastník má právo vyjádřit se ke všem podkladům k rozhodnutí (v případě vysokého utajení, právo nahlédnout účastník nemá)

viz. § 177 SpŘ – platnost zásad pro jakékoliv řízení, nejen podle správního řádu

5.8. Správní řízení

Má několik stadií:

- řízení před správním orgánem prvního stupně
- řízení při přezkoumání rozhodnutí (tzv. opravné)
- řízení při výkonu rozhodnutí (tzv. exekuční)

5.9. Průběh řízení

5.9.1. Obecná ustanovení

Zahájení řízení (§ 18)²⁹

Dochází k němu buď na návrh účastníka nebo z podnětu správního orgánu. Správní řád stanoví, že řízení je zahajováno dnem, kdy došlo k podání či dne, kdy byl učiněn první úkon vůči účastníkovi (tento den je důležitý pro běh lhůt, pro vznik určitých práv a povinností).

Návrh účastníka (§ 19)³⁰

Musí jít o kvalifikované podání - kdo ho činí, čeho se týká, co se navrhuje. Ze zvláštních předpisů mohou vyplynout i další náležitosti - např. jaké musí doložit dokumenty. Orgán zkoumá náležitosti podání, nejsou-li dostatečné a pokud není podání nicotné, je orgán povinen poskytnout součinnost, aby návrh byl bezvadný, nebo stanovit navrhovateli lhůtu k doplnění.

Postoupení (§ 20)³¹

Orgán zkoumá příslušnost k dané věci, popřípadě postoupí věc příslušnému orgánu a vyrozumí o tom účastníka.

Orgán zjistí a ověří, zda není někdo další účastníkem řízení, zkoumá okruh účastníků a jejich procesní práva.

²⁹ § 18 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³⁰ § 19 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³¹ § 20 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

Protokol (§ 22)³²

O jednání vede orgán protokol. Je zaznamenán obsah jednání, průběh úkonů; zapsána musí být veškerá ústní podání - kdo je činil, čeho se domáhal, kdo byl přítomen. Pořídí se též protokol o hlasování.

Doručení (§§ 24 - 26)³³

Správní řád uvádí dvě formy:

- do vlastních rukou - pokud je opakovaný způsob neúspěšný, je písemnost uložena na poště či obecním úřadě, což je účastníkovi řízení oznámeno. Nevyzvedne-li si písemnost do tří dnů, poslední den této lhůty se považuje za den doručení.
- veřejnou vyhláškou - vyvěšení rozhodnutí po 15 dnů, poslední den je dnem doručení. Tento způsob doručení se používá v případech, kdy není znám pobyt účastníků, nebo v případě, že je jich více. Někdy je tento způsob vyloučen, např. v přestupkovém zákoně.

Lhůty

Rozlišujeme lhůty:

- záonné - v zásadě neprodlužitelné
- stanovené správním orgánem k provedení určitého úkonu - mohou být na základě žádosti a rozhodnutí orgánu prodlouženy

K zachování lhůty dojde, pokud účastník v poslední den podání zašle příslušný dokument.

5.9.2. Zjišťování podkladů pro rozhodnutí

Obecná ustanovení (§ 32)³⁴

Správní orgán je povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věcí, není vázán jen návrhy účastníků.

Jako podklad pro rozhodnutí, může podle správního řádu sloužit:

- samotné podání konkrétního účastníka
- další návrhy a vyjádření účastníků řízení
- důkazy
- čestná prohlášení

³² § 22 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³³ § 24-26 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³⁴ § 32 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

- skutečnosti, které jsou všeobecně známé, popřípadě známé správnímu orgánu z jeho úřední činnosti.

Dokazování (§ 34)³⁵

K dokazování je možné použít všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci a které jsou v souladu s právními předpisy. Podrobněji se hovoří o:

- výsledky svědků
- znalecké posudky
- listiny - nejdůležitější důkazní prostředek
- ohledání - zjišťování, zda určitá věc splňuje určité požadavky (např. pro přiznání sociální dávky; nebo když hasiči kontrolují komíny)

Ve správním řízení se vyskytuje fikce odborné znalosti - řízení je prováděno orgány, které mají znalosti na úseku veřejné správy. Řada skutečností proto není vůbec projednávána a bere se jako záležitost daná.

Čestné prohlášení (§ 39)³⁶

Tento institut se nevyskytuje v občanském soudním řádu. Je to dokument, ve kterém osoba prohlašuje na svoji čest, že... Důvodem, proč tento institut existuje, je důvěra v osobnost člověka, snaha ulehčit práci úředníkům. Obsahuje ho např. zákon o pobytu cizinců v ČR.

Předběžné otázky (§ 40)³⁷

Rozumí se otázka, jejíž zodpovězení je podkladem k samotnému rozhodnutí, o kterém již pravomocně rozhodl příslušný orgán, pak je správní orgán tímto rozhodnutím vázán. Pokud nebylo ještě rozhodnuto, může správní orgán dát podnět příslušnému orgánu k zahájení řízení, nebo si udělá úsudek sám. Nemůže si však učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin či přestupek (byl by to zásah do základních lidských práv) a o osobním stavu občana.

Podle § 29 odst. 1 se řízení přeruší za účelem vyřešení předběžné otázky. Proti rozhodnutí o přerušení se nelze odvolat. Pak se pokračuje v řízení dál.

Když správní řízení záviselo na rozhodnutí předběžné otázky - bylo rozhodnuto jinak, pak je řízení znovu zahájeno (obnoveno).

³⁵ § 34 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³⁶ § 39 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³⁷ § 40 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

5.9.3. Zajištění průběhu a účelu řízení³⁸

Předvolání (§ 41)

Slouží k zajištění osobní účasti na řízení. Při nedostavení se předvolaných osob bez vážných důvodů, může dojít k předvedení (§ 42), nebo k uložení pokuty až do výše 200 Kč (tataž pokuta se může uložit osobě, která hrubě ruší jednání).

Předběžná opatření (§ 43)

Správní orgán může před skončením řízení

- uložit účastníkům, aby něco vykonali, něčeho se zdrželi nebo něco strpěli
- nařídit zajištění věcí, které mají být zničeny nebo učiněny nepotřebnými, anebo jich je třeba k provedení důkazu

Správní orgán musí zrušit předběžné opatření, jakmile k němu pomine důvod, jinak pozbývá účinnosti dnem, kdy rozhodnutí ve věci nabylo právní moci.

Podání odvolání proti předběžnému opatření nemá odkladný účinek.

Dožádání (§ 44)

Správní orgán je oprávněn provést dožádání. Žádá orgán stejného nebo nižšího stupně o provedení určitého úkonu. Dožádaný orgán je povinen vyhovět nejpozději ve lhůtě 15 dnů, pokud není v dožádání stanovena lhůta delší.

5.9.4. Rozhodnutí

Výsledkem správního řízení je konkrétní správní akt. Od ostatních právních aktů se liší tím, že je výsledkem správního řízení.

Zákonnost (§ 46)³⁹

Rozhodnutí musí být v souladu s právními předpisy, musí být vydáno orgánem k tomu příslušným, vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věcí a obsahovat předepsané náležitosti.

³⁸ § 41-44 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

³⁹ § 39 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

Náležitosti rozhodnutí (§ 47)⁴⁰:

- *výrok* - obsahuje rozhodnutí ve věci s uvedením konkrétních ustanovení právních předpisů, podle kterých se rozhodlo, popřípadě rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady řízení. Pokud se zde ukládá povinnost, musí se stanovit lhůta, ne kratší než stanoví zákon.
- *odůvodnění* - není třeba, když se vyhovuje všem účastníkům řízení v plném rozsahu (např. vydání živnostenského listu). V odůvodnění se uvede, které skutečnosti byly podkladem, na základě nichž se rozhodovalo.
- *poučení o odvolání* - obsahuje údaj, zda dané rozhodnutí je konečné, nebo zda lze proti němu podat odvolání
- v písemném vyhotovení se uvede *orgán, který rozhodnutí vydal* - může to být důvod pro odvolání. Musí se uvést datum vydání, jména a příjmení účastníků řízení (rodná čísla, bydliště). Nesmí chybět úřední razítko, podpis (jméno, příjmení a funkce úředníka => důležité např. pro námitku z podjatosti).

Smír (§ 48)⁴¹

Vedle rozhodnutí, je to další způsob ukončení správního řízení. Dva účastníci sporného řízení mezi sebou uzavřou se schválením správního orgánu smír. Správní orgán smír schválí, jestliže neodporuje právním předpisům.

Oznámení rozhodnutí (§ 51)⁴²

Rozhodnutí může být doručeno, nebo ústně vyhlášeno.

Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí (§ 52)⁴³

Rozhodnutí je v právní moci, když se proti němu nelze odvolat. Je nenapadnutelné žádnými opravnými prostředky. Vykonatelnost vyjadřuje účinnost.

5.9.5. Opravné prostředky

Rozlišujeme:

- řádné - vůči nepravomocnému rozhodnutí
- mimořádné - vůči pravomocnému rozhodnutí

⁴⁰ § 47 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

⁴¹ § 48 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

⁴² § 51 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

⁴³ § 52 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

5.9.6. Řádné opravné prostředky - odvolání, rozklad⁴⁴

Odvolání (§ 53 - 60) je podání, jímž účastník žádá, aby správní orgán vyššího stupně přezkoumal rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, přičemž účastník má právní nárok na toto odvolání. Správní řád nestanoví žádné důvody pro odvolání. Může to být např. nezákonnost, nesprávnost - může být podáno vůči každému prvoinstančnímu rozhodnutí, pokud to není vyloučeno zákonem, nebo se účastník tohoto práva nevzdal.

Pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, má včas podané odvolání (do 15 dnů) odkladný účinek (§ 55). Když to však vyžaduje naléhavý obecný zájem nebo je-li nebezpečí, že odkladem budou poškozeny zájmy třetí osoby, může správní orgán vyloučit odkladný účinek.

Odvolání se podává u orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Tento orgán, může účastníkovi v určitých případech vyhovět sám = tzv. autoremedura (§ 57) - správní orgán může o odvolání sám rozhodnout, jestliže odvolání v plném rozsahu vyhoví a jestliže se rozhodnutí netýká jiného účastníka řízení než odvolatele nebo jestliže s tím ostatní účastníci řízení souhlasí.

Když nerozhodne orgán sám, předloží věc nejdéle do 30 dnů orgánu odvolacímu (§ 58), tedy správnímu orgánu nejbližší vyššího stupně. Ten zkoumá napadené rozhodnutí (§ 59) v celém rozsahu. Může ho opravit, doplnit. Když jsou k tomu důvody rozhodnutí změnit (zruší) nebo potvrdí. Když rozhodnutí zruší, věc se vrací zpět k novému projednání (je to vhodnější z důvodu rychlosti a hospodárnosti). Správní orgán je vázán právním názorem odvolacího orgánu.

Podané odvolání může být nepřijatelné či pozdní (§ 60). Odvolací orgán ho musí přesto posoudit, zda zde nejsou důvody pro mimořádné opravné prostředky.

Rozklad (§ 61) směřuje proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy, pokud takovéto rozhodnutí bylo vydáno v prvním stupni. Platí lhůta 15 dnů. O rozkladu rozhoduje vedoucí ústředního orgánu na základě jím ustanovené rozkladové komise. Předseda není vázán názorem komise (v praxi se to však nestává).

5.9.7. Mimořádné opravné prostředky - obnova řízení, přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení.

K mimořádnému opravnému prostředku lze sáhnout pouze ve lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy se účastník dozvěděl o důvodech (subjektivní lhůta), nejdéle však do 3 let (objektivní lhůta). Pokud ho však bylo dosaženo trestným činem, lze ho podat i po lhůtě.

⁴⁴ § 53-61 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

Řízení se obnoví, jestliže:

- vyšly najevo nové skutečnosti, které by mohli mít vliv na rozhodnutí
- rozhodnutí záviselo na posouzení předběžné otázky, o níž bylo příslušným orgánem rozhodnuto jinak
- došlo k nesprávnému postupu správního orgánu a účastníku byla odňata možnost účasti na řízení (§ 14 odst. 1)
- rozhodnutí bylo vydáno vyloučeným orgánem
- rozhodnutí se opírá o důkazy, které se ukázaly nepravdivými nebo byly získány v rozporu se zákonem

Obnova řízení má 2 stadia:

- *řízení o obnově řízení* - zjišťuje se, zda jsou dány důvody pro obnovu (proti tomuto lze podat odvolání nebo rozklad)
- *vlastní obnovené řízení* - provede ho správní orgán, kterého se důvod řízení týká, většinou 1. instance.

Přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení. Rozhodnutí, které je v právní moci, může z vlastního nebo jiného podnětu přezkoumat správní orgán nejbližší nadřízený správnímu orgánu, který toto rozhodnutí vydal. Může ho zrušit či změnit, bylo-li vydáno v rozporu se zákonem.

Musí být chráněna práva nabytá v dobré víře (§ 67).⁴⁵

Správní orgán nemůže mimo odvolací řízení rozhodnutí zrušit nebo změnit po uplynutí 3 let od jeho právní moci. Proti rozhodnutí, jímž se ruší nebo mění rozhodnutí mimo odvolací řízení, se lze odvolat (podat rozklad).

⁴⁵ § 67 zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád Zákon

6. SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ⁴⁶

Je to jednodušší oblast správního práva. Správní trestání je značně podceňováno - jeho sankce mohou být ale velmi citelné, přestupky mohou být přitěžující okolností.

6.1. Správní trestání x soudní trestání

Rozdíl je zejména v tom, že soudní trestání spadá do oblasti justice, správní trestání do oblasti správa, což ukazuje na kompetenční rozdíly. Trestná jednání se člení na soudní delikty (trestné činy) a správní delikty. Jedno z kritérií pro stanovení hranice mezi soudními a správními delikty je objekt deliktu (správní delikt – řádný výkon veřejné správy, soudní delikt – ochrana osobnosti člověka, jeho práv a svobod). Další kritérium je závažnost deliktů (těžší delikty – soudní, lehčí – správní pravomoc), přičemž měřítkem hodnocení závažnosti je výše sankce nebo morální závadnost. Další rozdíl je spatřován v rozdílném stupni společenské nebezpečnosti.⁴⁷

6.2. Pojem správního deliktu

Je to protiprávní jednání, jehož znaky a sankcionování jsou stanoveny normami správního práva. Nebo také porušení trestní správní normy stíhané správním trestem.

6.3. Pojmové znaky správního deliktu

6.3.1. Zákonné vyjádření skutkové podstaty

Správní delikty nemají velkou oporu v ústavních zákonech (pouze čl. 79 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny). Na úrovni zákonů je stanovena zásada - není správního deliktu bez zákona. Jedině zákon vymezení skutkovou podstatu deliktu. Jedná se o vymezení poměrně konkrétní skutkové podstaty až ke značně obecným deliktům (odkazy, neurčité právní normy).

⁴⁶ ROHR, K., Přednášky z předmětu Základy správního práva na Univerzitě Pardubice 2008-2009

⁴⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 440

6.3.2. Protiprávnost

Správní delikt je pouze jednání nedovolené. Protiprávnost = porušení, neplnění povinnosti stanovené zákonem (nesplnění = porušení). Musí jít o protiprávní jednání nebo stačí protiprávní stav? U protiprávního stavu musí být mezi odpovědnou osobou a protiprávním stavem kvalifikovaný vztah (provoz zařízení). Existují okolnosti, které vylučují protiprávnost - krajní nouze, nutná obrana, služební či pracovní příkaz. Tyto pojmy definované v trestním zákoně přešel i přestupkový zákon.

- *nutná obrana* (§ 13 tr.zák., § 2 odst. 2 písm. a př.zák.) - pouze v trestním zákoně je formulace, že nutná obrana nesmí být „zcela zjevně nepřiměřená ke způsobu útoku“ (nelze totiž reagovat přesně).
- *krajní nouze* (§ 14 tr.zák., § 2 odst. 2 písm. b př.zák.) - obě dvě ustanovení se poměrně přesně kryjí

6.3.3. Objekt

Práve chráněný zájem, který je spáchaným deliktem ohrožen, porušen. Ve veřejné správě jde o pořádek (výjimečně to může být např. majetek - § 47-50 př.zák.)

6.3.4. Objektivní stránka

Ve shodě s trestním právem - mezi jednáním a následkem musí být příčinná souvislost. Někdy může spočívat v pouhém vzniku protiprávního stavu.

6.3.5. Subjekt

Je zde rozdíl oproti trestným činům, kde delikventem je fyzická osoba. Správních deliktů se může dopustit jak fyzická tak i právnická osoba. Deliktní způsobilost fyzických osob je stanovena v př.zák. - 15 let a přičetnost (výjimečně jinak). Deliktní způsobilost právnických osob je stanovena v obchodním zákoníku a občanském právu. O pachateli hovoříme u hmotněprávních aspektů, o obviněném u procesní stránky.

6.3.6. Subjektivní stránka

Hlavní je *zavinění*. V trestním právu úmyslné či nedbalostní (§ 4 a 5 tr.zák.). Toto je převzato i do přestupkového zákona (§ 4 odst. 1 a 2). Přesto je tu rozdíl. K trestnosti správního deliktu postačuje zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslu (§ 3 př.zák.). V trestním zákoně je tomu naopak (odůvodněno větší společenskou nebezpečností). U některých správních deliktů zavinění zkoumáme, u některých není vůbec podstatné. Subjektivní stránka není tedy vždy obecným znakem správního deliktu. Rozlišujeme subjektivní a objektivní odpovědnost (odpovědná osoba je prostě odpovědná a zavinění se nezkoumá).

6.3.7. Škodlivost (nebezpečnost)

U některých deliktů je tato stránka rozhodná, u jiných ne. Klasicky je dána výší škody (rozdíl mezi trestným činem a přestupkem).

6.3.8. Trestnost

Spojena s hrozbou sankcí. Vytváří se vztah mezi pachatelem a státem (subjektem veřejné moci) - ten má právo a většinou i povinnost uložit sankci a odpovědná osoba má povinnost ji strpět. Není sankce bez zákona - jedině zákon může vymezit sankce. Typickou správní sankcí je pokuta, k dalším patří napomenutí, omezování, degradace, dočasné vyloučení, omezování osobní svobody (zcela výjimečně). Zákon stanoví horní (někdy i dolní) hranici pokuty. Konkrétní výše pokuty je věcí správního uvážení. Někdy musí být uložena, někdy se od ní může upustit. Dají se ukládat i ochranná opatření.

6.3.9. Odpovědnost v rámci veřejné správy

Správní delikty řeší veřejná správa. Především státní úřady, ale i samospráva (zák. o obcích, některé zvláštní zákony správního práva - pro zájmovou samosprávu). Procesní stránka věci - správní delikty se obecně projednávají podle správního řádu, přestupky řeší zákon o přestupcích (správní řád je podpůrný). Některé speciální předpisy mají přednost před obecným správním řádem.

6.4. Druhy správních deliktů

Delikty, neboli protiprávní jednání tvoří početnou skupinu různorodých činů. Rozdílné znaky správních deliktů jsou základem pro jejich členění.

Odlišují se zejména:

- subjektem deliktu – zda jím je fyzická nebo právnická osoba
- jeho postavením – zda jím může být kdokoliv (obecný subjekt) nebo zda je subjekt charakterizován svými zvláštními vlastnostmi nebo postavením či způsobilostí (speciální subjekt)
- charakterem porušených povinností – hmotněprávní či procesní povinnost
- znakem zavinění
- účelem a zaměřením ukládané sankce – potrestat pachatele či ho donutit ke splnění určité povinnosti

V systému správních deliktů lze rozlišovat:

- přestupky (zákon č. 200/1990 Sb. Přestupkový zákon) a přestupky podle jiných předpisů
- správní disciplinární delikty
- správní pořádkové delikty
- jiné správní delikty – fyzických osob, právnických osob nebo podnikatelů

7. KONTROLA VEŘEJNÉ SPRÁVY

Kontrolní činnost rozdělujeme:

- v působnosti veřejné správy - kterou sama vykonává
- vůči veřejné správě – prostřednictvím jiných příslušných orgánů (kontrola veřejné správy)

Jejími nejdůležitějšími vykonavateli jsou Parlament, soudy, NKU (nejvyšší kontrolní úřad), sami adresáti veřejné správy. Kontrola vůči veřejné správě je právně významná činnost státních orgánů a adresátů, která není veřejnou správou. Podstatou je sledování a hodnocení toho, jakým způsobem vykonavatelé veřejné správy uskutečňují její úkoly, jak plní své povinnosti. Pokud tuto kontrolu vykonávají státní orgány, má tato činnost právně-mocenskou povahu (je součástí pravomoci a působnosti), když ji vykonávají adresáti (petice, stížnosti), jde o kontrolní činnost, která je výkonem veřejných subjektivních práv. Obě však mají právní základ.

7.1. *Parlamentní kontrola*

Parlament tvoří sbor zástupců lidem zvolených. Nevykonává pouze činnost zákonodárnou (přijímání obecných a obecně závazných pravidel, zákonů), ale i činnost výkonnou. A někdy stanoví-li to Ústava i činnost soudní.⁴⁸

Kontroly:

- Kontrola plnění státního rozpočtu
- Kontrola působení Fondu národního majetku ČR a Pozemkového fondu ČR
- Kontrola Grantové agentury
- Kontrola zpravodajských služeb
- Kontrola v některých věcech obrany
- Kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny

Na kontrolu se zřizují výbory a komise. Některé úřady (jejich vedoucí) mají povinnost předkládat zprávu o svém rezortu Parlamentu, ten také projednává vládní návrhy zákonů, což je jistý druh kontroly. Parlament taktéž mění a ruší podzákonné předpisy.

⁴⁸ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 531

7.2. Nejvyšší kontrolní úřad

Jedná se o nezávislý orgán. Úkolem NKÚ je zkoumat kontrolované činnosti z hlediska zákonnosti, věcné správnosti, formální správnosti, jakož i z hlediska účelnosti a hospodárnosti. Není podřízen vládě ani Parlamentu. Má specifické postavení. (Ústava čl. 97 Úst, z. č. 166/1993 Sb.)⁴⁹

Kontroly:

- Plnění státního rozpočtu – nejen jeho naplňování, ale i kontrola používání prostředků
- Hospodaření se státním majetkem – dispozice, užívání, nájmy, ...
- Státní závěrečný účet – zpracovává zprávu a předkládá ji poslanecké sněmovně
- Hospodaření s finančními prostředky ze zahraničí
- Hospodaření s finančními prostředky, které jsou vybírány na základě zákona ve prospěch právnických osob
- Hospodaření s finančními prostředky, za které převzal stát záruky
- Vydávání a umořování státních cenných papírů
- Kontrola zadávání státních zakázek

Nejvyšší kontrolní úřad nemá žádné exekutivní ani soudní pravomoci a nemůže tedy autoritativně zasahovat (např. nařizovat určitý způsob nápravy). Vykonává kontrolu následnou, nikoliv preventivní.

7.3. Správní soudnictví

Správní soudnictví je přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánů veřejné správy (správních orgánů), především přezkum zákonnosti rozhodnutí o veřejnoprávních subjektivních právech a povinnostech.

Výraz správní soudnictví je mnohoznačný a musí být tedy opatrně používán.⁵⁰

Soudnictví = rozhodovací činnost nezávislých soudů - soudní kontrola správy

= jedna z funkcí státu ve smyslu materiálním - nalézání práva ve věcech správních

⁴⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 537

⁵⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 542

Správní soudy:

- Poskytují ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob
- Rozhodují v dalších věcech – o žalobách proti rozhodnutí správních orgánů
 - o ochraně proti nečinnosti správního orgánu
 - o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu
 - o kompetenčních žalobách
 - ve věcech volebních a ve věcech místního referenda
 - v některých věcech politických stran
 - o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části pro rozpor se zákonem

Ve správním soudnictví jednají a rozhodují krajské úřady (ve věcech občanskoprávních a trestních) a Nejvyšší správní soud (NSS). NSS je vrcholným soudním orgánem. Rozhoduje přímo, rozhoduje o kasačních stížnostech, přijímá stanoviska a přijímá zásadní usnesení.

7.4. Jiné vztahy mezi veřejnou správou a soudy

Jedná se o:

- Soudní ochrana proti rozhodnutí a nečinnostem komor
- Soudní ochrana ve věcech osobní svobody
- Povolení soudu k některým činnostem
- Kompetenční spory mezi správou a soudy

7.5. Ústavní soud

V kompetenci ústavního soudu je:

- Rozhodování o zrušení podzákonných právních předpisů – to jsou nařízení vlády, právní předpisy vydané ministerstvy a jinými správními úřady, právní předpisy vydané orgány územní samosprávy, obecně závazné vyhlášky územních samosprávných celků (Čl. 87 odst. 1 písm. b) Úst., § 64-71 zákona č. 182/1993 Sb.)

- Rozhodování o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí, opatření a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod.⁵¹
- Rozhodování o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu.⁵²
- Rozhodování sporů o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy.⁵³

7.6. Veřejný ochránce práv (Ombudsman)

Veřejný ochránce práv neboli ombudsman sídlí v Brně.

Je nezávislý na orgánech výkonné moci a odpovídá za svou činnost výlučně jen zákonodárnému sboru. Na základě stížností a podnětů občanů, které je povinen přijímat, provádí vlastní šetření. Zjistí-li, že práva občanů byla porušena, doporučuje správním orgánům provedení nápravy. Jeho stanoviska jsou veřejnou správou fakticky respektována. Má i další oprávnění, jako například navrhopvat ústavnímu soudu přezkoumání ústavnosti právních předpisů apod. Ombudsman řeší vzniklé konflikty neformálně, pružně, rychle a levně.⁵⁴

⁵¹ Čl. 87 odst. 1 písm. d) Úst., § 72-84 zákona č. 182/1993 Sb.

⁵² Čl. 87 odst. 1 písm. c) Úst., § 72-84 ZÚS.

⁵³ Čl. 87 odst. 1 písm. k) Úst., § 120-125 ZÚS.

⁵⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 633

8. Odpovědnost za škodu ve veřejné správě

8.1. *Způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem*

8.1.1. **Odpovědnost za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb.**⁵⁵

Jedná se o odpovědnost státu, byla-li škoda způsobena při výkonu státní moci nebo územních samosprávných celků, byla-li škoda způsobena při výkonu pravomocí svěřených jim zákonem v rámci tzv. samostatné působnosti. Zákon toto upravuje jako odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, která rozhoduje o právech a povinnostech subjektů přímo či zprostředkovaně.

Odpovědnost státu není omezena jen na škodu, kterou způsobily jeho orgány (státní orgány). Vztahuje se i na škodu, kterou způsobily právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena. Takové osoby zákon (§ 3 písm. b) OdpŠk) označuje jako úřední osoby.

Škoda způsobená nezákonným rozhodnutím

Odpovědnost se vztahuje jen na výrok rozhodnutí. V soudnictví se jedná o rozsudek nebo usnesení. Nárok na náhradu škody přichází v úvahu jen tehdy, bylo-li pravomocné rozhodnutí zrušeno nebo změněno pro nezákonnost. Jde-li o odpovědnost státu, nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím se uplatňuje u příslušného úřadu nebo orgánu, který je oprávněn jednat jménem státu.

Tříletá promlčecí doba běží ode dne doručení (oznámení) zrušovacího rozhodnutí, nárok se však promlčí také uplynutím deseti let ode dne, kdy poškozenému bylo doručeno (oznámeno) nezákonné rozhodnutí, kterým byla škoda způsobena.

⁵⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 645

Škoda způsobená nesprávným úředním postupem

Postupem se rozumí činnost i nečinnost, konání i opomenutí. Pojem nesprávný v tomto případě znamená protiprávní. Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem kteréhokoliv státního orgánu.

Nárok na náhradu škody se promlčí za 3 roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. (§ 32 odst. 1 OdpŠk)

Způsob a rozsah náhrad škody a nemajetkové újmy

Hradí se nejen skutečná škoda, ale i ušlý zisk. Zákonem č. 160/2006 Sb. Byl zákon č. 82/1998 Sb. Doplněn ustanovením (§ 1 odst. 3 OdpŠk), podle něhož stát a územní samosprávné celky hradí, za podmínek stanovených tímto zákonem, též vzniklou nemajetkovou újmu.

Regresní úhrada

Nahradí-li stát škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, může požadovat regresní náhradu na:

- úředních osobách a na územních samosprávných celcích, pokud způsobily škodu při výkonu státní správy
- osobách, které byly k vydání rozhodnutí nebo úřednímu postupu oprávněny a na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu se podílely

8.1.2. Odpovědnost za škodu podle zvláštních předpisů⁵⁶

Podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky stát odpovídá za škodu způsobenou policií v souvislosti s plněním jejich úkolů stanovených zákonem a za škodu, kterou někdo způsobil v souvislosti s pomocí poskytnutou policii nebo policistovi.

Podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě stát uhradí i škodu způsobenou jinou osobou, která poskytla BIS pomoc.

Stát odpovídá také za škodu způsobenou ozbrojenými silami nebo vojákem v souvislosti s plněním úkolů stanovených zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

Také zákon ČNR č. 552/1991 Sb., o státní kontrole obsahuje odpovědnost za škodu, která vznikla kontrolovaným osobám v souvislosti s prováděním kontroly (správního dozoru). Stát se této odpovědnosti nemůže zprostit.

⁵⁶ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 653

8.2. Odpovědnost za porušení povinnosti při ochraně osobních údajů

Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě (č. 10 odst. 3 LPS). Nyní je provedena také zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Osobním údajem je jakýkoliv údaj týkající se určitého nebo určitelného subjektu údajů (tj. takového subjektu, jehož identitu lze na základě jednoho či více osobních údajů přímo či nepřímo zjistit).

Došlo-li k porušení povinnosti zákonem uložené, může se subjekt týkající se údajů domáhat nejen nápravy, ale i zaplacení peněžité náhrady za újmu, která mu vznikla porušením jeho práva na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst či práva na ochranu jména. Neoprávněné nakládání s osobními údaji může být trestným činem.⁵⁷

8.3. Náhrada škody nebo jiné újmy

8.3.1. Náhrada za vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva

Veřejná správa, v rámci svého zákonného zmocnění a ve veřejném zájmu, se někdy nevyhne, aby zasáhla do vlastnických práv fyzických nebo právnických osob nebo jim způsobila majetkovou újmu. Ve veřejném zájmu lze věc vyvlastnit nebo vlastnické právo omezit. O vyvlastnění, tak i o náhradě za vyvlastnění rozhodují správní orgány. (zákon č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění). Jejich rozhodnutí jsou vynutitelná exekuční cestou.

8.3.2. Náhrada za věcnou pomoc

Ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu je vlastník věci povinen strpět, aby byla na nezbytnou dobu, v nezbytné míře a za náhradu použita jeho věc, nelze-li dosáhnout účelu jinak. Zpravidla se mluví o tzv. věcné pomoci. (§ 128 odst. 1 ObčZ)⁵⁸

⁵⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 657

⁵⁸ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 661

8.4. Náhrada škody vzniklé při výkonu veřejné funkce a při poskytování osobní pomoci

Osobě, které vznikla škoda porušením právních povinností nebo úrazem při výkonu funkce nebo v přímé souvislosti s ní, odpovídá ten, pro koho plnila fyzická osoba veřejnou funkci. (Ust. § 425 odst. 1 ObčZ.)

Náhrada se poskytuje také při škodách vzniklých úrazem členům dobrovolných požárních sborů (Ust. § 80 a 81 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně), báňským záchranným sborům a členům Horské služby nebo při poskytnutí pomoci policistovi, celníkovi nebo příslušníkovi Vězeňské služby.⁵⁹

8.5. Bezdůvodné obohacení ve veřejné správě

„Podle Občanského zákoníku platí, že kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatil, musí obohacení vydat. Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů; bezdůvodně se obohatil i ten, za nějž bylo plněno, co po právu měl plnit sám.“ (Ust. § 451-459 ObčZ)

Ve věcech veřejného práva, např. ve věcech daní, se rozlišují daňové nedoplatky a daňové přeplatky.⁶⁰

Daňový nedoplatek = daňový dlužník nezaplatil splatnou částku daně nebo zálohu na daň nejpozději v den její splatnosti. (Ust. § 63 SpDP.)

Daňový přeplatek = částka plateb převyšující splatnou daň včetně příslušenství daně a záloh na daň. (Ust. § 64 SpDP.)

⁵⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 665

⁶⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 667

9. PRÁVNÍ ZÁRUKY VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

9.1. Právo na přístup k informacím⁶¹

Veřejná správa je službou veřejnosti, z toho vyplývá povinnost informovat veřejnost o různých závažných okolnostech a nebezpečích (upozornění, výstraha). Listina základních práv a svobod proto stanoví, že státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.

V praxi existují dvě základní koncepce řešení problému. První vychází z principu publicit správy. Občan má právní nárok na přístup k informacím kromě těch, které jsou zákonem vyloučeny. Druhá koncepce vychází z principu diskrétnosti správy. Občan má právo na přístup k informacím jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis.

Zájem na přístup k informacím se někdy dostává do rozporu s veřejným zájmem na utajení těchto informací. Podle čl. 10 odst. 3 LPS má každý právo na ochranu před neoprávněným zveřejňováním nebo jiným zneužíváním osobních údajů.

Některé skutečnosti je třeba utajovat ve veřejném zájmu (zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti). Utajovaná informace je informace označená způsobem stanoveným zákonem.. Stupně utajení se označují slovy přísně tajné, tajné, důvěrné, vyhrazené. Ochrana utajovaných informací je zajišťována různými způsoby. Státní správu v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti vykonává Národní bezpečnostní úřad, který je ústředním orgánem státní správy.

Zákony také ukládají pracovníkům plnícím úkoly povinnost mlčenlivosti ohledně skutečností, o nichž se již dozvěděli.

Zákony někdy ukládají orgánům veřejné správy, aby veřejnost informovaly o připravovaných opatřeních nebo jejich návrzích.

Prostřednictvím sdělovacích prostředků informují veřejnost o své činnosti orgány činné v trestním řízení (policejní orgán, státní zástupce a soud). Orgány jsou povinny odepřít poskytnutí informací, kdyby tím bylo ohroženo objasnění důležitých skutečností pro posouzení věci.

Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny (čl. 17 LPS). Mohou být omezeny, avšak jedině jen zákonem.

⁶¹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 671

9.1.1. Zákon o svobodném přístupu k informacím (z. č. 106/1999 Sb.)

Zákon se nevztahuje na poskytování informací, kterou jsou předmětem průmyslového vlastnictví. Povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti mají povinné subjekty. Jedná se o stát, územní samosprávné celky, orgány územních samosprávných celků a veřejné instituce. Každý povinný subjekt je povinen informaci zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné. Informace o utajovaných informacích, informace, díky kterým by byla porušena ochrana osobnosti a soukromí fyzických osob, obchodní tajemství a majetkové důvěrnosti, lze poskytnout jen při splnění zvláštních podmínek. Žádost o poskytnutí informace lze podat ústně, písemně nebo prostřednictvím služby elektronických komunikací. Jestliže povinný subjekt danou informaci poskytne, je tím věc vyřízena. Jestliže však žádosti třeba jen částečně nevyhoví, musí o tom vydat ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí. Proti odmítavému rozhodnutí lze podat odvolání (rozklad). Odvolacím orgánem je nejbližší nadřízený správní orgán.

9.2. Petice a stížnosti

Petice a stížnosti jsou prostředky ochrany práv a zájmů, jimiž disponují fyzické i právnické osoby. Mají podobu kvalifikovaných podání, jimiž se osoby obracejí na státní orgány, právnické osoby jimž byla svěřena působnost státních orgánů a popřípadě též na orgány jiných osob veřejného práva.

Patří sice k institutům kontroly veřejné správy, ale nejsou to prostředky čistě správního práva. Aby mohly být použity jako prostředky kontroly, musí sama veřejná správa učinit vnitřní kontrolu (přešetření).

9.2.1. Petice

Z latinského *petitio* = žádost

Petice je zvláštní forma projevu názoru. Každý má právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.⁶² Toto upravuje zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním. Petiční právo nesmí být nikomu bráněno a výkon tohoto práva nesmí být nikomu na újmu. K sestavení petice a opatření podpisů pod ni, doručení petice příslušnému orgánu a jednání s ním, mohou občané vytvořit petiční výbor. Dále je v zákoně upraveno shromažďování podpisů, forma a náležitosti petic. Státní orgán či orgán územní

⁶² HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 683

samosprávy je povinen petici přijmout, posoudit její obsah a do 30 dnů ode dne doručení petice na ni písemně opovědět. Petiční právo slouží veřejnosti k uplatňování stanovisek ve věcech veřejného nebo jiného společenského zájmu.

9.2.2. Podněty a stížnosti

Peticemi nejsou stížnosti, oznámení, podněty a jiná podání, která se týkají věcí osobního (individuálního) zájmu. Podněty a stížnosti upravuje Správní řád.

Každý je oprávněn podat stížnost. Orgán veřejné správy je povinen ji řádně prošetřit a odpovědět na ni do 60 dnů písemně, ústně nebo elektronickou podobou ,a to ode dne doručení stížnosti. Podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu a nesmí být proti němu činěny zákroky, že tuto stížnost podal. Stížnost je pouhým podnětem pro správní orgán např. k provedení úkonu v rámci služebního dohledu nebo správního dozoru.

9.2.3. Evidence petic

Evidenci petic a stížností podléhají všechny petice a písemné stížnosti. Centrální evidence obsahuje všechny důležité údaje pro hodnocení, jejich kontrolu a správnost vyřízení.

Evidence petic obsahuje:

- Pořadové číslo
- Jméno, příjmení a adresu osob (u právnické osoby název a sídlo), které petici nebo stížnost podaly
- Předmět stížnosti nebo petice s uvedením proti komu (čemu) směřuje
- Datum přijetí
- Lhůta pro vyřízení
- Vyřizující útvar
- Způsob vyřízení a případná opatření přijatá k nápravě
- Datum vyřízení
- Kvalifikaci z hlediska oprávněnosti (jen u stížnosti)

9.3. Ochrana před nezákonnými právními předpisy

Právní předpisy vznikají a zanikají podstatně odlišným způsobem než individuální správní rozhodnutí. Obecně platí, že ten, kdo právní předpis vydal, jej může kdykoliv zrušit, ale i změnit. Parlament může svým zákonem zrušit jakýkoliv právní předpis z jakýchkoliv důvodů.

Oproti tomu vláda i všechny orgány veřejné správy jsou vázány celým právním řádem a nemají obecné oprávnění odmítnout uplatnění právního předpisu ani nejnižší právní síly, ačkoliv jej třeba oprávněně považují ze zákona odporující. Vláda a správní úřady mohou tedy rušit právní předpisy vydané v oboru veřejné správy jedině tehdy, jsou-li k tomu výslovně zmocněny zákonem a jedině způsobem a z důvodů zákonem stanovených.

Ústavní soud rozhoduje o zrušení jiných právních předpisů než zákonů, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem.⁶³

⁶³ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 693

10. PŘÍLOHY

10.1. Stručný přehled správního práva

Správní právo

Není právem kodifikovaným, pojednává o veřejné správě. Představuje souhrn právních norem, zakotvujících organizaci, úkoly a činnost orgánů veřejné správy.

Správa:

- je vedení záležitostí
- soustavná činnost
- používá se ve vztahu ke společenským procesům
- je výkonnou částí rozhodovacího procesu

Správa – soukromá (domácnosti, firmy)

– veřejná – státní správa

– samospráva

Státní správa se stává náplní samosprávy. Nositelem je stát, řídí a kontroluje ji.

Členění správního práva:

- obecná x zvláštní část (někdy také procesní)
- materiální x procesní
- organizační (úřady a instituce)

Státní správa

Je systém vertikálně hierarchicky organizován na principu nadřízenosti a podřízenosti. V rozhodování se postupuje monokraticky. V ustavování orgánů státní správy převládá jmenování, volba je výjimečná.

Samospráva

Je založena na principu kolegiálního rozhodování. Základní orgány se ustanovují volbou, ostatní jsou jmenovány a podřízeny nebo odpovědně voleným.

Samospráva + státní správa = veřejná správa

Veřejná správa

Je podzákonná činnost. Z hlediska aplikace ji vykonávají státní orgány, ale i soudy. Má možnost obecně zavazovat. Podílí se na tvorbě a aplikaci práva. Podílí se také na vydávání individuálních a některých normativních aktů. Pokud může vydávat akty aplikace práva, jde o veřejnou správu. Co není zákonem výslovně dovoleno, je zakázáno => může konat pouze

na základě zákona, je to činnost podzákonná (větší závaznost práva ve vztahu k veřejné správě).

Dělení veřejné správy

Materiální pojetí = veřejná správa je určitá činnost, směřuje k rozhodnutí (produktem jsou rozhodnutí) - úkoly veřejné správy, procesní pravidla

Formální pojetí = systém úřadů a orgánů (ministerstva, úřady, které plní úkoly) -> nutné uspořádání (řídí vláda)

Soukromá správa

Zavazuje pouze toho, kdo je k soukromé správě v nějakém organizačním vztahu (např. zaměstnanec podniku). Co není zákonem výslovně zakázáno, je dovoleno.

Vztah státní správy a samosprávy

Parlament je voleným orgánem reprezentujícím vůli obyvatel -> samospráva na střední úrovni. V čele státní správy stojí vláda (odpovědná parlamentu) => stojí v čele uspořádaného (hierarchizovaného) systému státní správy. Státní správa vždy vykonává činnost veřejné správy. Samospráva nemusí vždy vykonávat funkci veřejné správy.

Správní věda

Původní označení pro studium veřejné správy. Předmětem zájmu byly osoby tvořící státní aparát. Uvnitř správní vědy vzniká jako jeden z dílčích oborů i správní právo, které se časem osamostatňuje. Zahrnuje v sobě:

- Správní nauku
- Správní právo
- Správní politiku

Právo veřejné a soukromé

Hranice mezi právem veřejným a soukromým se neposuzuje příliš ostře.

Odvětví : veřejnoprávní – ústavní právo

– správní právo

soukromoprávní – hmotné

– občanské právo

Veřejné právo

Vyjadřuje nadřazenost veřejné moci v zákonem vymezených případech vůči ostatním subjektům práva.

- Správní, finanční, trestní, ústavní

Soukromé právo

Odpovídá vztahům rovnosti subjektů (včetně státu).

- Občanské, obchodní, rodinné

Prameny správního práva

- Ústava a ústavní zákony
- Pravidla mezinárodního práva
- Právo Evropské unie
- Obecné principy práva a obecné principy správního práva
- Zákony
- Nařízení
- Obecně závazné vyhlášky územních samosprávných celků v oblasti samosprávy

Organizace veřejné správy

Typy organizace:

- Univerzální
- Institucionální
- Strukturální
- Funkční

Druhy organizace:

- Formální
- Neformální

Organizace veřejné správy

Představuje problematiku ohraničenou typově jako institucionální a druhově jako formální.

Týká se subjektů veřejné správy, institucionálního uspořádání do větších celků. Je upravena různými akty (nejdůležitější v ústavních zákonech a zákonech).

Subjekty veřejné správy

- Stát (vláda, ministerstva, ústřední správní úřady)
- Veřejnoprávní korporace - územní, osobní a věcné
- Veřejné ústavy a podniky
- Fyzické a právnické osoby soukromého práva (veřejné fondy a nadace, obecně prospěšné společnosti, jiné F.O. a P.O.)

Samospráva

Nositelem jsou územní samosprávné celky – obce a kraje. Je ústavou nebo zákony stanovený okruh úkolů veřejné správy.

Dvojitá působnost ÚZS – samostatná
– přenesená

Kontrola veřejné správy

Parlamentní kontrola

- Kontrola plnění státního rozpočtu
- Kontrola působení Fondu národního majetku ČR a Pozemkového fondu ČR
- Kontrola Grantové agentury
- Kontrola zpravodajských služeb
- Kontrola v některých věcech obrany
- Kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny
- Na kontrolu zřizuje výbory a komise

Nejvyšší kontrolní úřad

Nezávislý orgán. Úkolem je zkoumat kontrolované činnosti z hlediska zákonnosti, věcné správnosti, formální správnosti, jakož i z hlediska účelnosti a hospodárnosti.

Kontrola:

- Plnění státního rozpočtu
- Hospodaření se státním majetkem
- Státní závěrečný účet
- Hospodaření s fin.prostředky ze zahraničí
- Státní cenné papíry
- Státní závazky

Správní soudnictví

- Soudnictví = rozhodovací činnost nezávislých soudů -> soudní kontrola správy
= jedna z funkcí státu ve smyslu materiálním -> nalézání práva ve věcech
správních

Jiné vztahy mezi veřejnou správou a soudy

- Soudní ochrana proti rozhodnutí a nečinnostem komor
- Soudní ochrana ve věcech osobní svobody
- Povolení soudu k některým činnostem
- Kompetenční spory mezi správou a soudy

Ústavní soud

- Rozhodování o zrušení podzákonných právních předpisů
- Rozhodování o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí, opatření a jinému zásahu orgánů veřejné moci

- Rozhodování o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu
- Rozhodování sporů o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy

Ombudsman

Veřejný ochránce práv. Řeší stížnosti a podněty občanů, provádí vlastní řešení, doporučuje správním orgánům provedení nápravy. Sídlí v Brně.

Zaměstnanci veřejné správy

Tvoří zaměstnanci veřejného sektoru placených z veřejných prostředků.

- Mají zaměstnanecký poměr ke státu nebo subjektu veřejné správy
- Vykazují trvalost
- Odborné zajišťování veřejných úkolů
- Placené zaměstnání z veřejných prostředků

2 základní systémy veřejné služby:

- Kariérní systém – trvalý služební poměr
 - služební a platový postup
 - nevypověditelnost služ. poměru se strany zaměstnavatele
- Smluvní systém (systém merit)
 - obsazení míst podle výsledků voleb
 - časté střídání úředníků (neefektivní – neodbornost, nezbytná míra stability správy)

Výběr pracovníků veřejné služby

- Předpoklady - české stát. občanství, věk od 18 let, plná způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, předepsané vzdělání, odborný požadavek, zdravotní způsobilost
- Výběrové řízení – veřejné, pohovor popř. písemná zkouška
- Úspěšné složení úřednické zkoušky

Veřejná služba

- Vznik jmenováním
- Profesionalita
- Politická nestrannost
- Právní odpovědnost
- Bezúhonnost
- Loajalita
- Služební slib

Subjekty a vykonavatelé veřejné správy

Subjekty

- Stát
- Veřejnoprávní korporace - územní, osobní a věcné
- Veřejné ústavy a podniky
- F.O. a P.O. soukromého práva (Nadace a nadační fondy, Obecně prospěšné společnosti, Obce a kraje..)

Vykonavatelé (úřady, orgány)

- Orgán nebo oprávněný zástupce subjektu veřejné správy

Úřad

- Funkční pojetí - Zákonem stanovený a přesně ohraničený okruh záležitostí přiřazený nějaké organizační jednotce
- Institucionální pojetí – obecné označení organizační jednotky, věcná a územní působnost
- Pojetí mocenského útvaru – soubor osob přidáný orgánu na pomoc při výkonu jeho útvaru a tvořící organizační jednotku

Přímí vykonavatelé

- Vláda
- Ministerstva
- Jiné správní úřady (řízené vládou, ministerstvy, s omezenou územní působností)
- Veřejné ozbrojené sbory nebo jiné veř.sbory
- Hlava státu
- Státní úřady vykonávající st.správu mimo její organizační soustavu (nezávislé)

Nepřímí vykonavatelé

- Obecní úřady
- Pověřené o.ú.
- O.ú. s rozšířenou působností
- Krajské úřady
- Zvláštní orgány obcí a krajů
- Komise rad obcí

Konkrétní a abstraktní správní akty

Konkrétní akt

- Týká se věcí nebo osob jako jedinců jmenovitě určených

Abstraktní akt

- Druhové vyjádření věci (školství, vnitřní správa, doprava..)
- Neurčitý počet adresátů

Nařízení

- Právní předpis, vydal ho zmocněný orgán nebo správní úřad (vláda, ministerstva, rady obcí nebo krajů)
- Znaky: podzákonost, abstraktnost, obecnost, jednostrannost

Obecně závazné vyhlášky

Vydávají obce a kraje v samostatné působnosti. Předmětem jejich úpravy není výkon přenesené působnosti. Vydávání vyhlášek je právem, nikoliv povinností.

Jiné abstraktní akty

- Statutární předpisy (statuty)
- Vnitřní předpisy (interní instrukce, směrnice, pokyny)
- Jiná opatření

Správní akty

- Platnost
- Právní moc
- Účinnost
- Vynutitelnost

Vady správních aktů

- Nezákonné či věcně nesprávné
- Formálně vadné (překlepy)

Veřejnoprávní vztahy

- Oboustranné i jednostranné právní akty
- V souladu s veřejným zájmem

Předmět – výkon státní správy

Členění:

- Smlouvy koordinační
- Smlouvy subordinační

Správní delikt

Protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, za které ukládá správní orgán trest stanovený normou správního práva.

Druhy správních deliktů

- Přestupky
- Správní disciplinární delikty
- Správní pořádkové delikty
- Jiné správní delikty – F.O.,P.O.,podnikatelů

Skutková podstata

- Souhrn znaků přestupku určitého druhu

4 skupiny znaků:

- Objekt – zájmy společnosti
- Objektivní stránka – jednání a následek
- Subjekt - pachatel
- Subjektivní stránka – zavinění

Sankce a ochranná opatření

Sankce = právní následek přestupku

- Napomenutí
- Pokuta
- Zákaz činnosti
- Propadnutí věci

Ochranná opatření

- Omezující opatření
- Zabrání věci

Řízení o přestupcích

Přestupky projednávají

- Obecní úřady nebo zvláštní orgány obcí
- Orgány Policie ČR
- Jiné správní orgány (celní, finanční, katastrální úřady, Ministerstvo zdravotnictví, ČNB, Česká inspekce ŽP..)

Správní soudnictví

- Správní soudy vykonávají kontrolu veřejné správy

Rozhodují:

- O žalobách proti rozhodnutím správních orgánů
- O ochraně proti nečinnosti správního orgánu
- O kompetenčních žalobách
- Ve věcech volebních a místního referenda

- V některých věcech politických stran a pol.hnutí
- O zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části pro rozpor se zákonem

Správní orgán

- Orgán výkonné moci (prezident, vláda)
- Orgán územního samosprávného celku (orgán obce a kraje)
- F.O. nebo P.O. pokud jim bylo zákonem svěřeno rozhodování o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy

Ve správním soudnictví jednají a rozhodují pouze:

- Krajské soudy
- Nejvyšší správní soud

Evropské správní právo

- Správní právo EU, komunitární, unijní správní právo
- Právo společného správního prostoru
- Právo, které je společné pro veřejnou správu evropských demokratických států

Orgány EU

- Evropský parlament
- Rada
- Komise
- Evropský soudní dvůr
- Evropská ústřední banka

10.2. Vzor petice

Statutární město Přerov
Magistrát města Přerova
Kancelář primátora
Bratrská 34
750 11 Přerov 2

DD. MM. RRRR

Petice podle § 1 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním
nebo

Tento dopis považujte za petici ve smyslu zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním

Věc: Název petice

Obsah petice: Zde by mělo být vylíčení problematiky a na závěr požadavek na jeho vyřešení či vyjmenování požadavků.

Petiční výbor ve složení:

- 1) jméno, příjmení a bydliště
- 2)
- 3)

Osobou oprávněnou zastupovat petiční výbor ve styku s příslušnými orgány byl určen:
např. ad 1)

Petice je podpořena celkem podpisy na celkem podpisových arších.

Podpisy členů petičního výboru :

- 1)
- 2)
- 3)

Podpisový arch:

- **Záhlaví** – *stručné vyjádření obsahu textu petice* (všechny podpisové archy musí mít v záhlaví stručné vyjádření obsahu petice tak, aby bylo zřejmé, jaká petice má být podpisy podpořena),

jméno, příjmení a bydliště toho, kdo petici sestavil, nebo jméno, příjmení a bydliště toho, kdo je oprávněn členy petičního výboru zastupovat, a to na **každé straně podpisového archu**

Jméno a příjmení Adresa trvalého bydliště Podpis

	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.			
2.			

- **Zápatí** – každý podpisový arch musí být *očíslován* a ve spodní části musí být uveden *součet počtu* Podpisů

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EU	- Evropská Unie
ČNB	- Česká národní banka
ČNR	- Česká národní rada
ČR	- Česká republika
FO	- fyzická osoba
LZP	- Listina základních práv a svobod
MHD	- městská hromadná doprava
NKÚ	- Nejvyšší kontrolní úřad
NSS	- Nejvyšší správní soud
ObčZ	- Občanský zákoník
OÚ	- obecní úřad
OdpŠk	- Odpovědnost za škodu
PO	- právnická osoba
PřZ	- příslušný zákon
SpDP	- Správa daní a poplatků
SpŘ	- Správní řád
STK	- Státní technická kontrola
TrZ	- Trestní zákon
Úst	- Ústava České republiky
ZÚS	- zákon o ústavním soudu
ŽP	- životní prostředí

ZÁVĚR

Mým záměrem bylo srozumitelným způsobem objasnit některé části správního práva. Vysvětlit a odpovědět na otázky, co vlastně patří do správního práva a kde se s ním můžeme setkat.

V první části kapitoly jsem se věnovala obecně pojmům práva a správního práva. Zde bylo hlavním cílem vysvětlit základní pojmy. Myslím, že se mi to částečně podařilo. Ve druhé části jsem se snažila popsat organizaci veřejné správy, její subjekty, vykonavatele, působnost, pravomoc a orgány veřejné správy. Třetí kapitolu jsem zaměřila na činnosti veřejné správy. Čtvrtá kapitola patří mezi nejzajímavější, jedná se o správní akty, se kterými se každý člověk často setkává v běžném životě. Zde jsem se zabývala členěním, náležitostmi a vlastnostmi správních aktů. Pátá část se nazývá správní řízení. Mně samotné se zdálo správní řízení důležité, už jen proto, že se s ním setkáváme tak často, a tak málo o něm víme. Myslím, že každý občan by se měl s problematikou správního řízení seznámit, aby věděl, jak postupovat v řízení před správními orgány, neboť se s ním určitě mnohokrát za život setká. Mnoho občanů nezná všechna svá práva, tím pádem nedokáží využívat některé zákony ve svůj prospěch. Už proto by se měl nejdříve seznámit s některými zásadami správního řízení, které tvoří tzv. základní pravidla, používaná ve správním řízení, která je nutno dodržovat, aby bylo vedeno řádné správní řízení. Další důležitou částí je samotné rozhodnutí a jeho případné vady, proti kterým se můžeme odvolat, a platné lhůty k odvolání. Správní trestání a správní delikty jsem se snažila popsat v šesté kapitole. Kontrola veřejné správy, jako sedmá kapitola, obsahuje kontrolu parlamentní, NKÚ, správní soudnictví, ústavní a veřejného ochránce práv, neboli ombudsmana. Osmá kapitola se věnuje odpovědnosti za škodu ve veřejné správě. Zajímavá byla poslední kapitola nazvaná právní záruky ve veřejné správě, kde jsem se věnovala hlavně právu na přístup k informacím, peticím a stížnostem. V příloze jsem se snažila o stručný přehled správního práva jako celku, vytyčení jeho hlavních bodů, které by mohly sloužit k pochopení a k usnadnění učiva tohoto předmětu na vysokých školách.

Závěrem doufám, že Vám má bakalářská práce pomohla zpřehlednit orientaci ve správním právu. S některými informacemi jste se již určitě setkali, ale některé pro Vás byly naprosto neznámé. Věřím, že jste si z mé práce něco zapamatovali a dokážete tyto poznatky využít i v reálném životě.

POUŽITÁ LITERATURA

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2009. 875 s. ISBN 970-80-7400-049-2.

HENDRCH, D. a kol. *Právní slovník. 2. vydání.* PRAHA : C. H. Beck, 2003. 1344 s. ISBN 80-7179-740-5.

KINDL, M., a kol. *Základy správního práva, 1. vydání.* Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 328 s. ISBN 80-7380-011-X.

KINDL, M., a kol. *Úvod do obecné části správního práva, 1. vydání.* Plzeň : Západočeská univerzita : Fakulta právnická, 1997. 89 s. ISBN 80-7382-378-X.

Zákony

Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Petice a stížnosti - Město Přerov [online]. © 2008-2009 [cit. 2010-03-21]. Petice a stížnosti - vzor petice. Dostupné z WWW: <www.mu-prerov.cz/filemanager/files/file.php?file=9021 >

Přednášky z předmětu: Úvod do práva

Přednášky z předmětu: Místní finance

Přednášky z předmětu: Správní právo I., II.

Materiály pro přednášky k předmětu Správní právo od JUDr. Bc. Karla Rohra